

Lytternes og seernes redaktør

Halvårsrapport for første halvår 2018

Indholdsfortegnelse:

1. Redaktørberetning	s. 2
1.1 Overblik og indledende bemærkninger	s. 2
1.2 Seerne bør have vigtige oplysninger om medvirkende	s. 7
1.3 Påstanden om den ensidige dækning	s. 9
1.4 Det svære sprog	s. 18
2. Trends og tal for henvendelser	s. 25
3. Gennemgang af væsentlige kritiktemaer	s. 31
4. Andet led i klagebehandlingen	s. 35
4.1 Pressenævnssager	s. 35
4.2 Ankesager afgjort af lytternes og seernes redaktør	s. 37

1. Redaktørberetningen

1.1 Overblik og indledende bemærkninger

Hvordan går det med DR's etik?

Det er ikke nogen entydig størrelse. Få, enkle og store sager kan fylde så meget i offentligheden, at det kan forekomme som om, at DR står i en krise, selv om stort set alt fungerer udmærket. Eller det modsatte. Er der ingen synlige, store, spektakulære sager kan det også give et forkert indtryk af, at alt er godt.

Målt i tal er der fortsat meget få sager, der kommer for Pressenævnet. Tre blev det til i 1. halvår af 2018, og ingen førte til kritik af DR.

Antallet af ankesager har været stigende og i det forløbne halve år er det steget yderligere. Fra 11 sager i forrige halvår til 18 ankesager i første del af 2018. Ingen klager fik ubetinget medhold, men i fem sager fik klager delvis medhold.

Det måske største udbytte af arbejdet med etik kan ikke udtrykkes i tal. For det er ikke til at gøre op, hvor mange sager, der aldrig bliver til en sag, fordi arbejdet med at forbedre etikken og vedligeholde den får medarbejdere og chefer til at tænke sig godt om og søge råd, hvis man har en vanskelig problemstilling.

I den forbindelse er et godt samarbejde mellem DR Etik og lytternes, seernes og brugernes redaktør afgørende for et godt resultat. I begge instanser har vi både dialogen internt med chefer og medarbejdere, og vi deltager i forskellige former for medieoptræden, foredrag samt interne oplæg om etiske problemstillinger. Jeg har lejlighedsvis møder med enkeltpersoner og interessenter, som har noget på hjerte i forhold til DR's etik. Det er en meget værdifuld dialog, som gør mig klogere på forskellige anskuelser i forhold til DR's etik og programmer.

Men der er også forskelle, og det er kernen i systemet. DR Etik er tæt knyttet til DR's direktion - og vil (i modsætning til LSR) være nede i de daglige arbejdsprocesser og involveret forud for en udsendelse.

Det er til gengæld et krav, at lytternes og seernes redaktør er DR's brugeres repræsentant som en uafhængig kontrol af DR.

DR's troværdighed

I denne redaktørberetning vil flere af afsnittene handle om at opbygge tillid og troværdighed. Mere overordnet drejer det sig om DR's evne til at lytte.

Jeg har i denne beretning et afsnit om brugeres kritik af DR for at være forudindtaget både i forhold til den amerikanske præsident Donald Trump og i forhold til Rusland og dets præsident Vladimir Putin.

Siden det amerikanske præsidentvalg for snart to år siden har DR løbende modtaget kritik for at være partisk og ikke dække præsident Donald Trump på en fair og balanceret måde. Kritikken lød allerede længe under selve den langstrakte valgkamp, og den er ikke blevet mindre efter valget var overstået.

På samme vis har brugere af DR i stigende grad henvendt sig, fordi de mener, at DR ikke dækker Rusland og den russiske præsident Vladimir Putin fair. Det falder sammen med, at den internationale debat om Ruslands mulige forsøg på at påvirke og manipulere medierne i en række vestlige lande er taget kraftigt til i omfang. Jeg har i det forløbne års tid deltaget i to

konferencer, hvor dette har været et dominerende tema. Chefen for Forsvarets Efterretningstjeneste har i offentligheden advaret om, at Rusland formodentlig vil forsøge at påvirke danske medier og politikere – og i sidste ende vælgerbefolkningen – forud for næste Folketingsvalg.¹

Det er selvklart, at DR med sin mediemæssige styrke er et meget væsentligt objekt i den sammenhæng.

Vi har i kontoret på et begrænset felt af DR's programvirksomhed efterprøvet, om der skulle være støtte for kritikken af DR som forudindtaget i forhold til USA/Donald Trump og Rusland/Vladimir Putin (se afsnit 1.4).

Det næste afsnit drejer sig om sproget i DR. Det er ét af de helt store klagetemaer, og det bliver det ved med at være år for år. Derfor har kontoret gennemgået klager over sprogfejl i årets første tre måneder for at se, om det tegner en form for mønster. LSR har i det daglige løbende, gode drøftelser med sprogredaktør i DR Martin Kristiansen blandt andet om undervisning internt i DR. Også det kan man læse om i et selvstændigt afsnit i redaktørberetningen (se afsnit 1.3).

Styrk kontakten og relationen til brugerne

Der er fortsat en del henvendelser fra brugere, som finder det alt for svært at komme i kontakt med DR. Ofte er det fra mennesker, som ikke er interesseret i at klage, men som gerne – gennem personlig samtale – vil kommentere et program, rose et initiativ eller bidrage med oplysninger.

Desværre klages der hyppigt over, at det ikke er til at komme igennem til medarbejdere i DR. Eller at man mangler en oversigt med telefonnumre og mailadresser. Uanset det rationelle og effektive i at have et godt henvendelsessystem, så er det afgørende, at kritiske brugere også har adgang til at tale med de mennesker, der har et konkret ansvar for enten indhold eller teknik i DR.

Det er et gode, at DR har brugere, der faktisk ønsker at komme i kontakt med virksomheden.

Tilliden til danske medier og ikke mindst DR er fortsat høj set i forhold til andre klassiske medier internationalt.²

Der er ellers tendenser til, at troen på demokratiet og dets institutioner samt medierne dykker – navnlig i demokratiske lande.³

I den forstand kunne DR jo som Danmarks største public service-udbyder læne sig tilbage i visheden om, at DR's troværdighed forbliver høj i den danske befolkning. Det vil være farligt. Relationen mellem brugerne og medierne er ikke et konstant forhold, og der kan ske store forandringer. Lokale betalingsmedier bukkes under, stadig færre betaler for daglige nyheder og afstanden mellem borgere og medier øges. Det er et paradoks, at befolkningens optagethed af journalistik er større end nogensinde, samtidig med, at mistilliden også er det.

¹ Berlingske Tidende, 24. juli 2018. Udtalelser fra FE-chef Lars Findsen, som førte til, at den russiske ambassadør i Danmark tog til genmæle i et åbent brev, hvor han kaldte medierne og danske eksperter i russiske forhold for russofobiske og hysteriske.

² Tilbage til virkeligheden, Pierre Collignon, 2018, Gyldendal, p. 247.

³ <https://www.mm.dk/artikel/global-undersogelse-mistillid-til-demokratiet-er-markant-ikke-mindst-i-demokratier#.WyyrWgciufQ.twitter>

Tydeligst i den vestlige verden sker forandringerne i USA, hvor tendensen har vist sig at være, at befolkningen i stigende grad se bort fra de etablerede medier og deres selvopfattelse af udøvere af klassiske journalistiske standarder til fordel for en politisk farvet nyhedsdækning.⁴ Afsmittning af denne tendens ses også i Danmark, hvor der alene i år er opstået flere nye digitale udgaver af den gamle menings- og partipresse i form af specielle nyhedssites, som er tydeligt holdningsbaserede.

USA har ikke public service-medier i samme forstand som i Danmark. Men også herhjemme kan man konstatere vanskeligheder for den lokale journalistik og en forøget afstand til borgerne.

På et møde i Amsterdam i juni fortalte den tidligere chefredaktør Kyle Pope⁵, som i dag er medarbejder på magasinet Columbia Journalism Review, om de årsager, han mener kan være med til at bringe en forklaring.

En årsag er, at lokaljournalistikken er næsten forsvundet. Uden den lokale kontakt føler mange sig afkoblet fra medierne. Ifølge Kyle Pope har borgerne ikke den samme føling med de medier, som de tidligere kendte fra deres lokalmiljø, og medierne har heller ikke samme fornemmelse af, hvad det rører sig lokalt.

Det leder til det næste problem. De tilbageværende gamle, klassiske medier som New York Times for eksempel er befolket af hvide middelklasse-mediemennesker, som skriver om emner, som ikke har berøring med den bredeste del af befolkningen. Så – ifølge Pope – er de gamle mainstreammedier nødt til at finde en form for lokaljournalistik igen, som er økonomisk holdbar, hvis ikke de helt vil miste kontakten til bredere grupper af befolkningen og blive irrelevante.

Hvor langt Danmark end er fra mediedøden i USA, og den stigende polarisering mellem medier og befolkning, er analysen alligevel tankevækkende. Taber medier – inklusive public service – koblingen til dele af befolkningen, taber man også sin legitimitet.

Et forslag er, at DR overvejer nye og flere muligheder for at brugere kan komme i kontakt med virksomheden på.

Arbejdsdeling

Der er en vis 'arbejdsdeling' mellem DR og Pressenævnet, som måske kan forklare, at antallet af Pressenævnsager er lavt, mens antallet af ankesager vokser.

Pressenævnet har en ret restriktiv praksis, hvor en klager skal have en personlig interesse for at Pressenævnet vil behandle en klage. Det samme krav stilles ikke i DR.

Den helt overvejende del af klagerne – og dem, der ender som ankesager – kommer ikke fra brugere af DR, der ikke har været personligt involveret i et produkt. I det forløbne halve år er kun to ud af 18 ankesager rejst af personer eller virksomheder, som har haft en retlig interesse og derfor også ville kunne gå til Pressenævnet.

En klager har i princippet ingen tidsfrist for, hvornår man kan klage til DR, hvor der gælder en 12-ugers frist hos Pressenævnet.

⁴ Fake News – når virkeligheden taber, Vincent F. Hendricks & Mads Vestergaard, Gyldendal 2017, p. 60 ff.

⁵ Kyle Pope var gæstetaler på Organisation of Newsombudsmen's (ONO) årlige konference i Amsterdam i juni 2018.

Længere klagefrist

Netop klagefristen er et punkt, hvor DR kunne øge sin åbenhed over for kritik.

I dag har en klager 12 uger fra DR har svaret – i første instans – og til fristen for at klage videre hos Pressenævnet er udløbet.

Den frist burde først træde i kraft, efter at et svar er endeligt, hvilket vil sige efter at ankesagen er afgjort af LSR, og generaldirektøren har taget stilling. Før foreligger der ikke et endeligt svar fra DR.

Tolv uger er kort tid til at behandle en klage i to instanser og samtidig nå at tage stilling til, om den også skal bringes for Pressenævnet.

I en ankesag, som jeg behandlede, gjorde DR's redaktion gældende, at tidsfristen på 12 uger allerede var passeret, da sagen kom til LSR. Så uanset hvor hurtig, jeg ville være i stand til at behandle ankesagen, så var fristen for at gå til Pressenævnet passeret.

Sagen var omfattende, teknisk og ville ikke seriøst kunne behandles på meget kort tid. Men nok så vigtigt burde DR ikke have påberåbt sig, at fristen hos Pressenævnet allerede var overskredet, da sagen kom for LSR. DR kan vælge at se meget lempeligere på 12-ugers fristen og dermed medvirke til en større åbenhed over for klager i de sager, hvor en bruger af DR gerne vil have sin sag prøvet to gange inden for DR's system.

Min anbefaling:

- 12-ugers fristen for at klage til Pressenævnet anses fra DR's side først for at træde i kraft fra det tidspunkt, hvor DR endelig har behandlet en klage. Det vil sige fra LSR eventuelt har færdiggjort sit arbejde og klager er gjort bekendt med resultatet.

DR's svar vedr. "Styrk kontakten og relationen til brugerne":

Dialogen med befolkningen er essentiel for DR. Hvis DR skal kunne udføre sin rolle i samfundet ved at oplyse, samle og udfordre, er det af afgørende betydning, at DR kender til befolkningens synspunkter og meninger, om det DR laver. Derfor har DR i dag flere dialogformater, der har til hensigt at åbne op og facilitere den gode, konstruktive samtale mellem DR og befolkningen.

DR Direkte

Under titlen 'DR Direkte' var DR i 2017 i dialog med hele Danmark. Med spørgsmålet 'Hvad betyder DR for dig?' besøgte DR's generaldirektør Maria Rørbye Rønn og DR's mediedirektør Henriette Marienlund ni byer rundt i hele landet. Svendborg, Hillerød, Øster Jølby, Støvring, Næstved, Aabenraa, Nørup, Aarhus og Allinge. Med dialogarrangementerne ønskede DR at sætte fokus på den brede befolknings ønsker i mediedebatten og især til DR.

Initiativet "DR Direkte" blev taget godt i mod af befolkningen, og derfor påtænker DR at lave noget lignende i fremtiden.

Dialog med SLS – Sammenslutningen af lyttere og seere samt DR Dagen

DR mødes to gange om året med repræsentanter fra lytter- og seerorganisationerne for at drøfte DR og DR's programvirksomhed.

DR har ti dialogfora tilknyttet DR's distrikter. De cirka 150 medlemmer, der deltager for en treårig periode, mødes med DR fire gange om året for at diskutere DR's programmer og den regionale dækning. Blandt temaerne i løbet af 2017 var DR's kor og ensembler, DR's kultur dækning, DR's arbejde med etik, DR's dækning af kommunalvalg og det franske præsidentvalg samt status på P4-distrikterne.

En gang om året mødes medlemmer af dialogfora, repræsentanter fra seer- og lytterorganisationer og DR's ledelse for at drøfte programmer og DR's øvrige virke. 'DR Dagen' er en del af DR's organiserede dialogaktiviteter med lyttere, seere og brugere.

Offentlige arrangementer

Mange brugere vælger også at møde DR's redaktioner og ledelse ved en lang række arrangementer, eksempelvis når DR's distrikter holder åbent hus på DR's ti adresser rundt i landet, ved Kulturmødet på Mors, debatarrangementer og på Folkemødet på Bornholm.

DR er hvert år tilstede på Folkemødet på Bornholm med en lang række direkte transmissioner på både tv- og radio, musikalske indslag samt underholdning og debat. DR's scene og omkringliggende areal er hvert år genstand for masser af gæster, der taler med værter, teknisk mandskab samt direktionsmedlemmer.

Derudover afholder DR altid en større høring på Bornholm, hvor et mediefagligt tema diskuteres. I 2018 handlede høringen om, hvordan danske medier benytter sig af de sociale medier til at nå borgerne med markedsføring af programmer, konkret indhold samt dialogtiltag. Spørgsmålet var, om danske medier er blevet for afhængige af de internationale aktører. Høringen blev kaldt: A sociale medier: farvel Facebook?

Derudover deltog flere DR-medarbejdere og medlemmer af DR's direktion i adskillige debatter på folkemødet.

Public outreach-aktiviteter

DR's arbejde med opsøgende dialog med borgerne foregår også gennem en række public outreach-aktiviteter. I 2017 bød DR bl.a. indenfor til åbent Hus i DR Aarhus, og omkring 12.000 kiggede forbi, da DR Byen slog dørene op til Kulturnatten. DR's store satsning på vores fælles Danmarkshistorie satte også sit præg på aktiviteterne. 4.000 elever fra 6.-10. klasser på Fyn fik mulighed for at opleve Danmarkshistorien igennem et sæt virtual

realitybriller, og DR tog på rundtur i Danmark med radio- og tv-arkivet og lod danskerne gå på opdagelse i deres lokalområdes historie.

DR vurderer hele tiden, om der er behov for nye og flere muligheder i forhold til dialogen med befolkningen. Alle arrangementer evalueres løbende, så DR har styr på, om den ønskede dialog opnås på et tilstrækkeligt og ikke mindst frugtbart niveau for begge parter.

DR's svar vedr. "Længere klagefrist":

DR er enige i, at det vil være en rimelig praksis først at lade 12-ugers fristen til Pressenævnet træde i kraft efter et endeligt svar fra DR. Det vil sige efter at LS-redaktøren har afgjort sagen, og generaldirektøren har taget stilling.

DR vil derfor snarest igangsætte arbejdet med at ændre proceduren i DR, sådan at fristen gælder fra det endelige svar fra DR.

1.2 Seerne bør have vigtige oplysninger om medvirkende

To konkrete programmer, som har været forbi mit bord i det forløbne halve år, har begge sat tanker i gang i forhold til: Hvad bør seerne vide om de medvirkende for at kunne bedømme troværdigheden af hele programmet? Det har givet anledning til forskellige bedømmelser. Den første sag modtog jeg oprindeligt som en ankesag og gennemgik den. Man kan have forskellig bedømmelse. Det er oplagt, at DR's redaktører har en bekymring for at andre skal blande sig i deres ret til at redigere og prioritere i egne programmer. Det er en forståelig bekymring, som jeg ikke vil udfordre. På den anden side er der også et hensyn til DR's brugere, således at de kan se et program og danne sig en egen mening, uden at de er forholdt vigtige oplysninger, som hører med i bedømmelsen.

'Retten indefra'

En seer klagede over serien "Retten indefra". Den skildrede hverdagslivet i en byret. Det var processen og ikke den enkelte retssag, som DR var interesseret i at vise, fremgik det af DR's programinformation. Man så forsvarere, anklagere og dommere i arbejde i retten, fordi retten er hjørnестenen i demokratiet, og her kan man opleve hverdagens dramaer, som det hed i DR-foromtalen

DR viste en bestemt forsvarsadvokat som medvirkende i to ud af seriens seks afsnit.

Den medvirkende forsvarsadvokat fik sideløbende med DR's arbejde med serien såvel en dom i Vestre Landsret, en bøde af Advokatnævnet og en sigtelse for bedrageri fra Københavns Politi – alle forhold i relation til hans arbejde som forsvarsadvokat.

Advokatens daværende arbejdsplads opsagde samarbejdet med den tidligere ansatte med henvisning til sigtelsen, og advokatfirmaet begrundede det med, at forsvarsadvokaten tidligere havde fået sanktioner for brud på advokatetikken.

En klager mente ikke, at DR etisk kunne benytte en forsvarsadvokat, som samtidig med optagelser til programmerne var omtalt i forskellige medier for i kraft af sit job som

forsvarsadvokat at have overtrådt såvel lovgivningen som kollegiale etiske regler i advokatbranchen. Klager mente heller ikke, at DR havde blik nok for, at når den pågældende var blevet opsagt af sin tidligere arbejdsplads for at begynde for sig selv, havde han en klar interesse i at opnå reklame i DR's programmer. Klager ankede sagen til LSR.

DR's generaldirektør lagde vægt på nogle andre aspekter, end jeg gjorde i min gennemgang og indstilling i arbejdet med sagen, og derfor meddelte hun klageren, at når advokaten blev en del af de to udsendelser, skete det udelukkende i relation til de konkrete sager, hvor han var forsvarer. Advokaten optræder således i programmerne alene i kraft af sin rolle som de hovedmedvirkendes advokat helt på linje med de øvrige deltagende advokater i programserien.

Hun uddybede sin konklusion med den pointe, at redaktionen havde været bekendt med de sager, som klager refererede til fra pressen, og forholdene er indgået i de redaktionelle overvejelser i forbindelse med programproduktionen. Men generaldirektøren kom frem til, at det netop var redaktionens vurdering, at sagerne ikke havde relation til de konkrete straffesager i programmerne og derfor ikke var til hinder for, at advokaten kunne bidrage i den konkrete sag, hvor han var forsvarer.

I sådan en sag er det i høj grad en vurderingssag, og hvor der kan være forskellige interesser at varetage.

Jeg er helt enig i, at det er op til DR at afgøre, hvem man vil have med i et sådant program. Det er et vigtigt princip, da det grundlæggende drejer sig om DR's ret til at bestemme over eget indhold. På den anden side er jeg enig med klager i hans hovedanke. Jeg har i min bedømmelse hæftet mig ved, at når DR trekvart år efter optagelserne til programserien – i foråret 2018 – udsendte programmerne, var det rigtigste, hvis DR også havde givet seerne oplysninger om de særlige omstændigheder, der knyttede sig til den pågældende forsvarsadvokat. Herunder om sigtelsen var frafaldet eller ført til dom. Det er min opfattelse, at det ville have givet seerne en chance for selv at kunne bedømme advokatens troværdighed i serien om rettens arbejde. DR lægger i sin afgørelse vægten på, at det ikke er den pågældende forsvarsadvokat, men den, han er forsvarer for, som er den hovedmedvirkende i de afsnit af serien, der her er tale om. Jeg ser dette punkt fra en lidt anden vinkel. Mit synspunkt er, at DR jo kunne have valgt at lade en anden tiltalt/hovedmedvirkende indgå som case i serien, hvis man havde vurderet, at forsvarsadvokaten var problematisk som medvirkende. Det er helt og holdent DR's valg, og det er DR, som vælger at lade en forsvarsadvokat medvirke på trods af, at den pågældende advokat parallelt med optagelserne har tiltrukket sig en del negativ omtale for sin måde at drive advokatvirksomhed på.

Den anden sag fra foråret 2018 drejer sig om DR1-serien "Under Hammeren."

Genudsendelse af konkursramt auktionshus

DR modtog i maj 2018 otte klager fra seere, som fandt det uforståeligt, at DR i maj og juni 2018 genudsendte programmer, hvori auktionshuset York Auktion medvirker. Klagerne fandt det forkert, at DR kunne genudsende de gamle programmer uden at oplyse seerne om, at York Auktion i mellemtiden ikke bare var gået konkurs med en masse kreditorer til følge, men at politiet efterforsker de økonomiske forhold i forbindelse med konkursen.

I de svar til klagerne, som jeg har set, var DR opmærksom på problemerne, men man fandt, at det ville være spild af licenskroner, hvis ikke DR kunne genudsende programmer, som mange var glade for.

Jeg hæfter mig ved, at DR selv i første omgang havde vurderet, at konkursen og politiet efterforskningen var nok til, at en genudsendelse blev udskudt. Alligevel valgte man

tilsyneladende at genudsende serien i 2018, uden at oplyse seerne om, at auktionshuset York Auktion var gået konkurs, og at politiet i den forbindelse efterforskede konkursen. DR kendte ved genudsendelsestidspunktet ikke status på den efterforskning.

Også her er det min bedømmelse som i sagen om "Retten indefra", at der for det første er tale om, at der knytter sig nogle særlige omstændigheder til nogle medvirkende, som har betydning for seernes oplevelse af de programmer, der bliver udsendt og i tilfældet med "Under Hammeren" genudsendt. For det andet var der også i dette tilfælde tale om et program, hvor det deltagende auktionshus har været omtalt en i medierne for konkurs og politiefterforskning, og mange af DR's seere må formodes at have set eller læst om det. Derfor er det min vurdering, at det er uhensigtsmæssigt for troværdigheden, at DR ikke forholder sig til det, da DR genudsendte programmerne.

1.3 Påstanden om den ensidige dækning

DR's medarbejdere kan ikke lide den amerikanske præsident Donald Trump. Derfor dækker DR USA og Trump ensidigt, negativt og nævner aldrig noget af det gode, som kunne tale til fordel for præsidenten. Den kritik fra nogle af DR's brugere har lydt, siden Donald Trump førte valgkampagne i 2016, og den varer ved.

Også DR's dækning af den russiske præsident Vladimir Putin og den russiske stats handlinger på den internationale scene giver negative og kritiske kommentarer. Dog ikke i samme omfang som Donald Trump og USA.

Det er typiske henvendelser fra brugere, som mener, at DR i alt for ringe grad forsøger også at skildre navnlig den sikkerhedspolitiske konflikt mellem Rusland og Nato ud fra russernes perspektiv.

I første halvår af 2018 behandlede LSR to ankesager, som vedrører dette emne.

Russisk cyberangreb og politisk Melodi Grand Prix

Den første sag var fra en mand, som i februar klagede over en artikel på dr.dk. Han fandt, at den var så ensidig og partisk, at den var en overtrædelse af god presseskik.

Artiklen havde overskriften: "*Claus Hjort: Rusland stod bag cyberangreb på Mærsk*".

Artiklen var et telegram fra Ritzaus Bureau og viderebragt på dr.dk. I artiklen slog den danske forsvarsminister fast, at det var russerne, som slap et cyberangreb løs på Ukraine, som siden spredte sig til hele Europa. Det særligt farlige er, at russerne går ud og forvolder skade som ved et militært angreb, sagde den danske forsvarsminister i artiklen.

Klager rejste en række spørgsmål og kritikpunkter. Blandt andet mente han ikke, at det var klart, hvilke kilder den danske forsvarsminister baserede sine håndfaste konklusioner på. Klager var i særdeleshed også utilfreds med, at der fra DR's side ikke var gjort noget forsøg på at forelægge de kritiske oplysninger over for russerne.

Da klager ikke var tilfreds med det svar, DR gav, ankede han sagen til LSR. Jeg konkluderede, at selv om historien kun byggede på én kilde, nemlig forsvarsministeren, og dermed gav et begrænset perspektiv, var den ikke i strid med DR's etiske regler. Énkilde-historier er problematiske, men DR er trods alt ikke afskåret fra at bringe dem. Det er der grunde til.

DR skal som andre medier afveje to hensyn. På den ene side har DR en pligt til at bringe hurtige og væsentlige oplysninger til sine brugere, og på den anden side skal DR kontrollere oplysningernes rigtighed så langt, det kan lade sig gøre. DR skal sikre en høj kvalitet i nyhedsdækningen og herunder, at man er fair og alsidig over for alle parter. I den ankesag, der er tale om, kommer der nogle opsigtsvækkende og nye oplysninger med en ganske højtplaceret kilde som afsender, – den danske forsvarsminister. Claus Hjort Frederiksen beskylder direkte Rusland for at foretage digitale angreb på ét af Danmarks største firmaer og på Danmark i det hele taget. Forsvarsministeren begrundet sine meget kontante anklager med henvisninger til det noget uklare begreb "Natooplysninger."

Det er opsigtsvækkende og betydningsfulde oplysninger, som berettiger, at DR viderebringer dem på trods af, at telegrammet dermed er "ensidigt" og ikke belyst fra andre kilder.

Klager peger faktisk på et reelt dilemma, når et medie som DR prioriterer hastigheden frem for alsidigheden. For bør medierne, og i dette tilfælde DR, ikke bagefter, når nyheden har været bragt, sørge for, at oplysningerne bliver undersøgt nærmere og kontakte andre kilder, der kan være med til at sætte perspektiv på? Selv om der her er tale om en meget autoritativ kilde, skal DR jo fortsat udøve kildekritik. Også den danske forsvarsminister kan have klare politiske motiver for at påvirke den offentlige dagsorden. Bør medier, der viderebringer en sådan nyhed, ikke være kritiske over for kilden? Ud over at den danske forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen henviser i telegrammet til Natooplysninger, oplyses læserne ikke på nogen konkret og præcis måde om, hvad det er for oplysninger, og hvor de konkret stammer fra.

Én ting er at DR uden research og redigering viderebringer nyhedstelegrammet i første omgang, en anden ting er, at DR efterfølgende ikke forsøger at forelægge indholdet for relevante og ansvarlige russiske kilder.

Mere generelt sagt kan DR godt bringe en énkilde-historie, men den bør følges op. Og set over længere sigt bør der være en balance. Når DR bringer en historie om Ruslands påståede cyberkrig, bør dækningen også tilstræbe at få en russiske kommentar. Det skete ikke, så vidt jeg har kunnet se i DR's arkiv over egne artikler.

Rusland og Melodi Grand Prix

Den anden ankesagsafgørelse drejede sig om to danske Rusland-eksperter, som i en artikel på dr.dk havde vurderet, hvorledes Rusland kunne bruge Grand Prix, Eurovision 2018 til et politisk formål. En seer klagede med påstand om, at DR i hele tonen i artiklen nedgjorde Rusland og den russiske sanger og ikke lod Rusland komme til orde.

Konklusionen blev, at DR godt kunne lade to Ruslandseksperter fremlægge egne vurderinger af Ruslands brug af Melodi Grand Prix' et, uden at det krævede en forelæggelse for russiske kilder. Ekspertter skal kunne give udtryk for vurderinger og analyser, uden at DR ved at viderebringe ekspertternes vurderinger nødvendigvis kommer til at agere partisk af den grund. I det konkrete tilfælde fik klager ikke medhold. Det hører dog med, at DR faktisk forelagde kritikken for Rusland i flere omgange, men uden at modtage et svar.

Men omvendt skal DR også konstant være kritisk over for, om eksperter går ud over deres ekspertise, og DR bør kritisk efterprøve, hvad de eksperter, man benytter, baserer deres udtalelser på.

En ekspert har jo generelt ret stor frihed til at komme med vurderinger, som ikke skal forelægges for dem, som eksperten udtaler sig om. Men kommer eksperten med konkrete, negative beskyldninger, må det være DR's opgave at forlange, at eksperten dokumenterer sin påstand, og DR bør ligeledes forelægge den for modparten.

Så det at benytte en ekspert fritager ikke DR for et ansvar for hverken kildekritik eller forelæggelse.

Gennemgang af artikler på dr.dk

Da påstanden om ensidighed optræder hyppigt i forhold til såvel den amerikanske som den russiske præsident, har kontoret til brug for sin rapport til bestyrelsen valgt at foretage en gennemgang af DR's dækning på dr.dk af henholdsvis Putin og Rusland samt Trump og USA i en periode på en måned i foråret fra den 20. marts til den 20. april 2018. Tidspunktet er tilfældig udvalgt. I kontoret har vi desuden også set på, i hvor høj grad hver artikel er ensidig i forhold til kun at bringe kritik af Trump/USA eller kun det modsatte. På samme måde i forhold til Putin/Rusland.

Undersøgelsen dækker kun en begrænset periode på dr.dk, og den indeholder et vist skøn, men den er trods alt en indikator, der kan være med til at belyse den påståede tendens.

Der er gennemgået samtlige 177 artikler om Trump og USA på dr.dk i den valgte periode på en måned, og 50 artikler i samme periode, hvor ordene "Putin" og "Rusland" indgår.⁶

Dr.dk's dækning i den valgte periode er præget af relativt få og store begivenheder.

Optakten til et topmøde mellem USA og Nordkorea fylder en del. Også USA's angreb på baser i Syrien er emnet i en del artikler. På det personlige plan præger artikler om den amerikanske præsidents påståede forhold til den tidligere pornoskuespiller Stormy Daniels dækningen.

Også den tidligere FBI-direktør James Comey's angreb på Donald Trump for at være moralsk uegnet til præsidentposten præger nyhedsbilledet.

For Rusland og Putins vedkommende er det helt dominerende emne det påståede russiske giftangreb på den tidligere spion Sergej Skripal og dennes datter i Storbritannien. Der er ingen personhistorier om Vladimir Putin.

DR's dækning af Donald Trump

Langt de fleste artikler har kontoret vurderet som neutrale. Det vil sige, at artiklerne er i sin helhed afbalancerede og falder ikke hverken i vinkel eller substans ud til den ene side eller den anden side. En lille del har en decideret negativ vinkel over for Donald Trump, og en endnu mindre del er positive.

Hovedsageligt er der tale om artikler med mere end én kilde, men der er en del "bureauartikler", hvor DR viderebringer en udenlandsk artikel fra Reuters eller andet telegrambureau, og hvor det kan være svært at identificere, hvor kildernes udsagn stammer fra. Som det er tilfældet både for USA- og Ruslandshistorierne er der en dog en vis andel artikler, énkilde-historier, hvor DR viderebringer den ene parts ensidige kommentarer til en sag. Samme vinkel bliver ofte udbygget

⁶ Kontoret gennemgik samtlige artikler på dr.dk fra 20. marts til 20. april 2018. For Trump/USA drejer det sig om 177 artikler. For Putin/Rusland 50 artikler. Artiklerne er vurderet ud fra om de overvejende er neutrale, positive eller negative. I bedømmelsen indgår vinkel, udsagn m.m. Artiklerne er også vurderet ud fra, om de er én-kildehistorier eller der er flere kilder. Endelig er de vurderet ud fra, om de stammer fra et dansk eller internationalt telegrambureau.

med en ny ensidig én-kildehistorie senere, som så indeholder en replik fra den anden part. I perioden drejede det sig blandt andet om opspillet til det amerikanske angreb på Syrien. Her bragtes artikler, hvor kun USA's præsidents synspunkter udtrykkes, og tilsvarende artikler, hvor kun Ruslands officielle modsvar udtrykkes. En del af dækningen i den undersøgte periode former sig som en form for udråb og svar mellem de to statsledere. Først – hovedsageligt – et ensidigt angreb fra Trump og dernæst en russisk reaktion. Eller et britisk/vesteuropæisk angreb vedrørende giftsagen fra Storbritannien og et kortfattet russisk svar.

Emnevalget og vinklingen er hovedsageligt kritisk over for den amerikanske præsident. Det kan der være journalistiske grunde til. I sagens natur kan det være journalistisk relevant, at medierne både i USA og internationalt er optaget af præsidentens mulige involvering med en tidligere prostitueret. Og det er relevant, når tidligere top-ansatte i Trump-administrationen kommer med negative vurderinger af præsidentens evner til at lede USA. Trump får megen taletid, og i de artikler og telegrammer, som DR bringer, er der hyppige henvisninger til præsidentens egne tweets, som er Donald Trumps foretrukne kommunikationskanal. Men det sker ofte i en sammenhæng, hvor præsidenten er reaktion og forsvarer sig mod angreb af forskellig karakter, og derfor bidrager de mange udtalelser fra Trump selv ikke til at artiklerne overordnet er positive for Donald Trump, men snarere det modsatte.

DR's dækning af Vladimir Putin og Rusland

DR.dk's dækning i periodens udvalg af dr.dk artikler er noget mere negativt, når det drejer sig om Rusland og Vladimir Putin. Her smelter manden, styret og landet i langt højere grad sammen, end det er tilfældet med dækningen af landet USA og Donald Trump. Artiklerne drejer sig om Ruslands ageren som stormagt og stat. Fokus er i modsætning til Donald Trump ikke på personen Vladimir Putin.

En væsentlig del af artiklerne har en negativ vinkel, hvilket ikke mindst skyldes, at krisen mellem Storbritannien, Nato og Rusland om spionen Sergej Skripal fandt sted i den undersøgte periode og var dominerende. Men der er mange artikler med vestlige angreb på Rusland og enten ingen eller kun ganske få russiske kommentarer.

Den vigtige balance

Vi er i en tid, hvor vestlige efterretningstjenester åbent taler om, at Rusland påvirker valghandlinger i vestlige lande, og at Rusland manipulerer og udnytter vestlige medier – herunder sociale – i en form for cyberkrig. I USA er den tidligere FBI-chef Robert Mueller i færd med at gennemføre en undersøgelse om Ruslands forsøg på at påvirke det amerikanske præsidentvalg i 2016.

Rusland mistænkes for gennem vestlige påvirkningsagenter at så tvivl om vestlige opfattelser og synspunkter.

Det er på mange måder en ekstrem politisk situation. Rusland mistænkes for at underminere vestlige valg, medier og meningsdannelse. Og i USA foregår en værdikamp inden for landet, som iagttagere mener stikker dybere end blot til valget af den nuværende præsident,⁷ En del af værdikampen er en afsky hos dele af den amerikanske befolkning for nogle af de etablerede medier, som man opfatter som løgnagtige og politiske partskilder så som New York Times og CNN.

⁷ Den 2. amerikanske borgerkrig. 2018, Vivian Jordansen og Kristian Mouritzen, People's Press

Det øger presset på vestlige medier – og dermed DR – for at holde fast i helt grundlæggende etiske principper om at være omhyggelig, kritisk og fair. Og det øger behovet for, at DR i enhver dækning ikke kun er nyhedsbærende, men til det yderste anstrenger sig for også at være sandhedsafdækkende navnlig i forhold til nyheder, der kan tænkes at være manipulerede. Det øger også presset for, at DR ikke ubevidst og ukritisk viderebringer oplysninger fra amerikanske medier, som opfatter sig selv som værende i en politisk kamp mod den siddende præsident.

Internationalt som nationalt diskuteres det i disse år, om balance skabes ved at bringe én kilde for og én kilde imod. Det gælder navnlig inden for miljø- og klimadebatten. Debatten læner sig op ad den fortløbende diskussion om, hvordan pressen undgår at gøre sig selv til part i en sag.

Den diskussion er blevet højaktuel med Donald Trump som præsident i USA. Hvis et medie bringer en Trump-kritisk artikel med eksempelvis et erkendt Trumpkritisk medie som kilde, skal samme medie så være forpligtet til at bringe en modopfattelse fra en meget Trump-venlig kilde som Fox-news? DR har selv behandlet emnet for eksempel i Deadline den 22. juli 2018 i forbindelse med Nato-topmødet i sommer. Som en hovedregel skabes der ikke balance i en sag ved blot at referere to modstående synspunkter, men derimod ved en kritisk journalistisk gennemgang til de oplysninger, som kilden – eksempelvis Donald Trump kommer med og evnen til at sætte dem i perspektiv i forhold til andre kilder og fakta herfra. Opgaven er at gøre det uden at vælge side.

Lige så er der en fare for at komme til at optræde som ukritisk og partisk budbringer for eksempelvis Trump ved blot at referere, hvad de pågældende siger eller tweeter, hvis ikke oplysningerne bliver sat ind i en kontekst.

Harvard Kennedy School's center for medier gennemgik både amerikanske og et udvalg af store, udenlandske mediers dækning af Donald Trumps første 100 dage.⁸

Ganske vist, konkluderer undersøgelsen, er det ikke usædvanligt, at amerikanske præsidenter får en negativ dækning i starten af en præsidentperiode, men ingen kommer op på siden af pressens dækning af Donald Trump.

Undersøgelsen viser også, at selv om Donald Trump fyldte og dominerede mediebilleder, førte det ikke til positive historier om præsidenten. Det var nyt. Det var ikke overraskende, at Trump-dækningen overordnet var negativ, da forskerne ikke mente, at nogen anden præsidents indsættelse havde været så domineret af fejltrin – ofte selvforskyldte – som Donald Trump. Men typisk havde præsidenter tidligere klaget over, at de ikke fik lov at komme til orde. I Trumps tilfælde var hans egne ord stærkt dominerende i dækningen. Det førte bare ikke til positiv omtale.

Undersøgelsen viste også, at de tre europæiske medier, som indgik i undersøgelsen, i langt højere grad end amerikanske direkte betvivlede præsidentens evne til at lede landet. Med BBC som undtagelse blandt europæerne. Den tyske public service-station, ARD, brugte 20 procent af sin dækning i januar 2017 på historier om Trumps manglende evner som leder. Mønsteret fortsatte i månederne efter.

Undersøgelsen er ganske vist amerikansk, men en påmindelse om, hvor vigtigt det ikke at være partisk og forudindtaget og hele tiden have blik for at nuancere dækningen af så gigantisk store emner som forholdet mellem Vesten og Rusland og for den amerikanske præsidents gøren og laden.

⁸ <https://shorensteincenter.org/wp-content/uploads/2017/05/News-Coverage-of-Trump-100-Days-5-2017.pdf?x78124>

Diskussionen i USA går også på: Er der emner, som er så vigtige, at medier normativt må tage stilling til dem? I USA har diskussionen længe kørt i forhold til Donald Trump, fordi præsidenten dels har bragt usandheder, dels har angrebet medierne kraftigt for at forvanske og vildlede borgerne.

DR har et klart ståsted, som ikke lægger op til en normativ eller aktivistisk dækning af bestemte stofområder, herunder den amerikanske præsident. Hvilket LSR-undersøgelsen heller ikke tyder på.

Derfor er det vigtigt, når man eksempelvis dækker den amerikanske præsident eller Rusland, at man ikke undlader kritiske vinkler eller at man forfalder til at dække visse emner på en stereotyp og unuanceret facon. Det gælder også, når stoffet måtte komme fra udenlandske medier og internationale telegrambureauer. Selv om Donald Trump tilsyneladende foretrækker énvejs-kommunikation via Twitter, bør det give anledning til – også i DR – er kritisk over for at referere, den amerikanske præsidents egne tweets, da det kan fremstå som ukritisk viderefremstilling af Trumps budskab. For eksempel når en artikel fra den periode, vi har undersøgt, refererer et Trump-tweet for at advare Rusland mod i en artikel fra perioden, at han vil sende missiler mod Syrien. Artiklen er ubestridt journalistisk relevant, men også sparsom med sin perspektivering og baseret i alt overvejende grad på den amerikanske præsidents tweet og præmisser. Énkilde-historier fra for eksempel Donald Trump vil afføde og kalde på grundigere gennemgang af motiver, budskab og modparters reaktion, end den hastige telegrambureau-kadence normalt tillader. Trump er i særklasse som beslutningstager god til at levere det konfliktpotential, som navnlig sociale medier tørster efter, men det sker ofte på bekostning af substans, kritisk dækning og grundighed.

Følger man de vestlige landes efterretningstjenester i disse år, er truslen om russisk infiltration og manipulation af vestlige medier reel. EU har siden efteråret 2015 ligefrem haft en fælles arbejdsgruppe, EU East Stratcom under EU's udenrigstjeneste som har til formål at imødegå plantede, falske, russiske historier. Det er en indviklet og langt fra enkel diskussion, hvad der er 'sande' og 'falske' oplysninger. Selv om en oplysning ikke er direkte forkert, kan vinklen og sammenhængen være tendentiøs. Man taler om selektiv brug af oplysninger, som er valgt, så de understøtter en bestemt vinkel og dagsorden og tilsvarende udeladelse af andre. Det gælder også i den hjemlige debat.

Russiske kilder kan have interesser i at manipulere vestlige medier til at bringe bestemte oplysninger og vinkler, men det vil altid være en fare for i et frit, åbent demokrati med frie medier. Selv om russiske kilder har stærke egne motiver, kan nogle oplysninger jo faktisk være korrekte.

DR har et stort ansvar for nyhedsformidlingen i Danmark, men gennem brug af de klassiske værktøjer som kildekritik, grundig research og almindelig sund kritisk motivanalyse, kan DR levere fair og balanceret journalistik.

DR holder balancen

Der er ikke indikationer i LSR-undersøgelsen på, at DR har haft en negativ og unfair dækning af Rusland eller præsident Vladimir Putin. Men navnlig med så tilspidsede konflikthistorier, som dem, der præger billedet mellem Rusland og Vesten i øjeblikket, er der brug for, at DR går en ekstra mil for at sikre sig, at modparten også bliver hørt. Også når modparten rutinemæssigt undlader at ville lade sig høre fra.

Der er blevet bragt en del korte telegramnyheder i marts og april, hvor vestlige ledere har fordømt det påståede giftangreb fra russerne på Sergei Skripal. Men der er få artikler, hvor DR

med brug af mange kilder går i dybden og forsøger at komme rundt om de påstande, der flyder mellem Rusland og Storbritannien.

Her vil jeg minde om Berlingskes udmærkede princip, som DR burde gøre til sit, at intet énkilde-telegram bliver bragt, uden at læserne på skrift er oplyst om, at DR forsøger at få en kommentar.

Mediekoncernen Berlingske har udtrykt det i denne passus i mediehusets etiske regelsæt, som på forbilledlig vis udtrykker det samme:

”Artikler hvori der indgår konflikter og/eller interesse modsætninger må som udgangspunkt ikke være baseret på én kilde. Dette gælder ikke online nyhedsopdateringer, men her skal historiens karakter afspejles i rubrikken med en klar afsender på budskabet. Desuden skal det meddeles i artiklen, at vi arbejder på at få modpartens kommentar. Lykkes det ikke, skal vi anføre, at det ikke har været muligt at få en kommentar fra modparten.”

Sentensen sammenfatter, at hurtig og ensidig nyhedsformidling kan forekomme, men stiller samtidig krav til et seriøst medie om efterbehandling og balance. DR kan med fordel kopiere teksten til sit eget sæt af etiske regler.

Jeg har ikke på noget tidspunkt modtaget henvendelser eller selv observeret, at DR skulle have viderebragt russisk propaganda i form af decideret falske historier. Problemet forekommer snarere, at både DR og andre medier konstant skal minde sig selv om, at sandheden altid har to sider, og at medierne må gøre sig anstrengelser for at viderebringe også den russiske opfattelse af et problem, selv om det kan være vanskeligt at få adgang til relevante russiske kilder.

Der er ikke noget, der tyder på, at DR's dækning af hverken USA/Trump eller Putin/Rusland generelt er tendentiøs eller ensidig. Men kritikken fra brugerne kan anvendes konstruktivt. Navnlig når journalistikken forlader den nære hjemlige scene, er der grund til at overveje: Har man gjort tilstrækkeligt for at høre den anden part, når stoffet drejer sig om beskyldninger? Man skal være opmærksom på ikke kun at forklare et russisk syn ud fra vestlige telegrambureauer.

Samlet set: Der er ikke støtte i vores analyse af artiklerne for, at DR skulle føre en ensidig eller politisk farvet kampagne hverken mod præsident Donald Trump eller mod Rusland og den russiske præsident Putin. Men der er i materialet en tilbøjelighed til, at DR viderebringer konflikter og interesse modsætninger som rene udsagn, uden at den anden part kommer til orde. Læserne af dr.dk kan ikke forventes at have læst og husket, hvad der er gået forud for et nyhedstelegram. Det er journalistens opfattelse af virkeligheden. Læserne har en anden og langt mere sporadisk indsigt i, hvad der har været bragt tidligere. Medierne er ikke bare under beskyldning for at være ensidige (Trump-kritik) men også for at blive manipuleret til at bringe fordrejede fakta og skjult propaganda. (Rusland). Det skærper behovet for, at man omhyggeligt – grænsende til det trivielle – refererer sine kilder så præcist som muligt, og at man så langt der overhovedet er ressourcer til det tjekker oplysninger. Det kan være nødvendigt, men bør undgås, at DR bringer énkilde-historier eksempelvis om internationale konflikter mellem USA og Rusland, og for den sags skyld også Danmark og Rusland.

Når DR bringer den slags konfliktfyldte énkilde-historier vil det være anbefalelsesværdigt, at man giver læserne besked om, at man søger en kommentar fra modparten og opdaterer, så snart kommentaren foreligger. Præcis som Berlingske foreskriver det. Dermed kommer den enkeltstående, énkilde-historie ikke til at stå alene.

Ikke bare for DR, men for medier i det hele taget gælder det i høj grad om konstant at overveje, om man risikere at lade sig styre af stereotype opfattelser eksempelvis i dækningen af forholdet mellem Rusland og Vesten samt Rusland og USA.

Det gælder også billedvalget. Et eksempel på, hvor lidt, der skal til, er fra en dr.dk-artikel fra juni om den amerikanske præsidents beslutning om at ændre sin opfattelse af internering af illegale indvandrere og deres børn. Billedvalget her er kommenterende. Der er grund til med den type af historier at overveje, om selve billedvalget kan være kommenterende.

DR Nyheder TV Radio

Privatlivspolitik KONTAKT DR SØG PÅ DR.DK

SENESTE NYT INDLAND UDLAND PENGE POLITIK REGIONALT

USA-korrespondent: Trump har spillet højt spil med migrantbørn - og fejlede stort

Den amerikanske præsident har lidt et politisk nederlag med sin migrationspolitik, lyder vurderingen.

Den amerikanske præsident, Donald Trump, understreger, at han vil føre en hård migrationspolitik. (Foto: Mandel NGAN © Scamper)

AF PER BANG THOMSEN KL 08.23

MAL TWITTER FACEBOOK

(Foto: Screenshot af dr.dk)

Min anbefaling:

- Artikler, hvori der indgår konflikt/interesses modsætninger, er som udgangspunkt ikke baseret på én kilde. Hvis DR alligevel bringer en én-kildehistorie skal det stå i artiklen, at DR arbejder på en kommentar. Ligeledes skal det fremgå i en senere version, hvis ikke det lykkes.

DR's svar

Det er en væsentlig diskussion og vigtig opgave for DR altid at være opmærksom på, hvordan større sagskomplekser dækkes, sådan at DRs brugere samlet set får et retvisende billede af virkeligheden. DR skal altid holde sig for øje, at der i forbindelse med dækning af fx større udlandshistorier kan være en overvægt af nemt tilgængelige kilder, der hælder til at dække en historie med én bestemt vinkel.

Det er derfor helt almindelig praksis i det daglige redaktionelle arbejde, at have fokus på, at alle relevante vinkler/kilder inddrages, om der er mere til en historie, end hvad der

først fremgår, at søge at sætte enkeltstående udtalelser ind i en kontekst og analysere, hvad der er gået forud.

Strategisk har DR Nyheder bevæget sig i en retning, hvor der udvælges færre historier pr dag, som man så til gengæld kan gå mere i dybden med. Et sådan valg betyder også fravalg. Det betyder, at der er en række mindre historier, som ikke får samme prioritering som tidligere – det gælder særligt i ydertimerne. DR Nyheder har fortsat en ambition om at imødekomme brugernes forventninger om et højt og velkvalificeret oplysningsniveau døgnet rundt. Derfor har DR indgået aftaler med dygtige nyhedsbureauer, der overvåger det globale nyhedsbillede og som supplerer DRs egen dybdegående journalistik med mindre historier, der i højere grad bærer præg af at registrere, hvad der foregår i verden omkring os. Disse mere registrerende historier indgår i sagens natur hver dag i de redaktionelle overvejelser af, hvilke historier, der skal prioriteres at gå dybere ned i. Ind imellem vokser de mindre historier sig store pga. deres væsentlighed og udbygges med baggrund, analyser, andre kilder mv. Andre gange vurderes de ikke at være det vigtigste for danskerne på dagen, og får således lov til at stå mere selvstændigt registrerende af en begivenhed. Der er altså hver eneste dag tale om en konkret, redaktionel vurdering af, hvad der vil give danskerne mest værdi og relevant oplysning.

DR er løbende i dialog med de bureauer, der leverer de registrerende historier for at sikre, at også disse mindre historier, lever op til DR's etik og egne krav om kvalitet og redaktionel linje.

1.4 Det svære sprog

Klager over sproget i DR er en genganger. Det betyder, at der hvert år kommer mange henvendelser om emnet. Skaren af klager er bred, men der er enkelte, som jævnligt skriver ind med sprogfejl, som de har samlet.

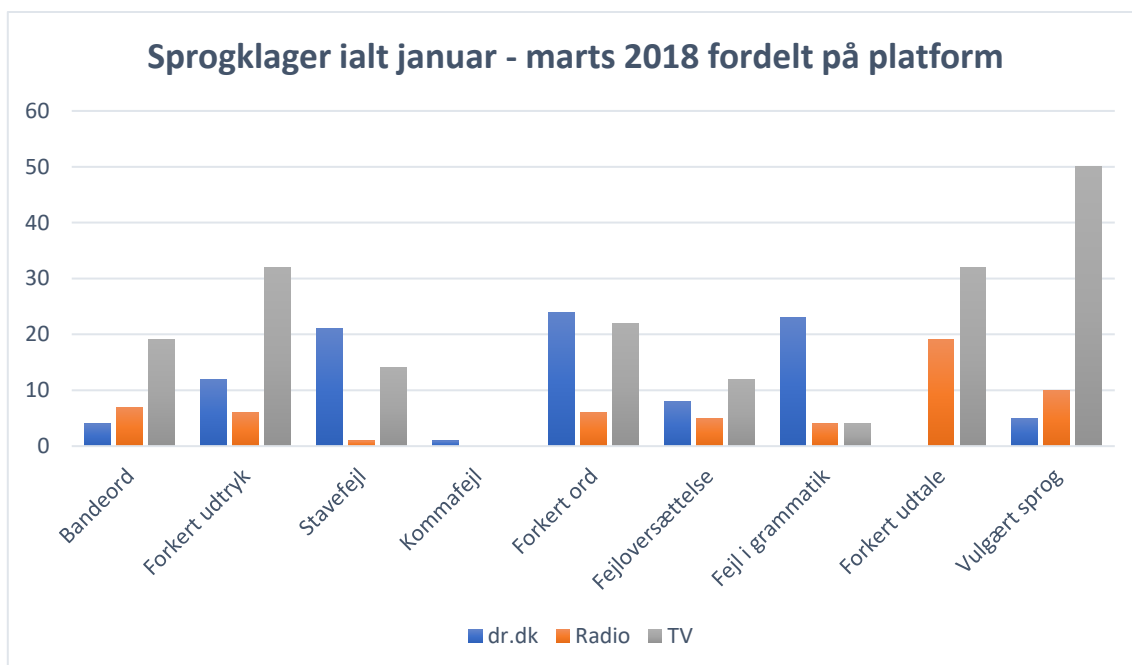
Det er så væsentligt et tema blandt brugerne af DR, at det fortjener en grundig behandling og ikke blot en henvisning til hylden for gengangersager.

For at give bestyrelsen så kvalificeret et grundlag som muligt at bedømme klager over sproget i DR på, har kontoret til brug for denne rapport analyseret sprogklagerne i årets tre første måneder. Dels har vi registreret på hvilken DR-plattform, hver klage over fejl optræder, dels inden for hvilken af ti kategorier, fejlklagen hører. Det er vigtigt at understrege, at vi ikke har bedømt, hvorvidt klageren har ret eller ej i sin klage. En klage er blot registreret inden for de variable, som her er nævnt.

I alt er der registreret (383) klager over sprog i perioden på fra januar til og med marts.

Nedenfor ses grafer der viser, hvorledes fejlene fordeler sig efter platform og type. Figur 1. skal læses sådan, at hvis man tager den største gruppe af klager, "vulgært sprog", var der 50 klager alene inden for TV. Det viser den højeste grå søjle helt til højre. Sammenlagt var der 72 klager over vulgært sprog.

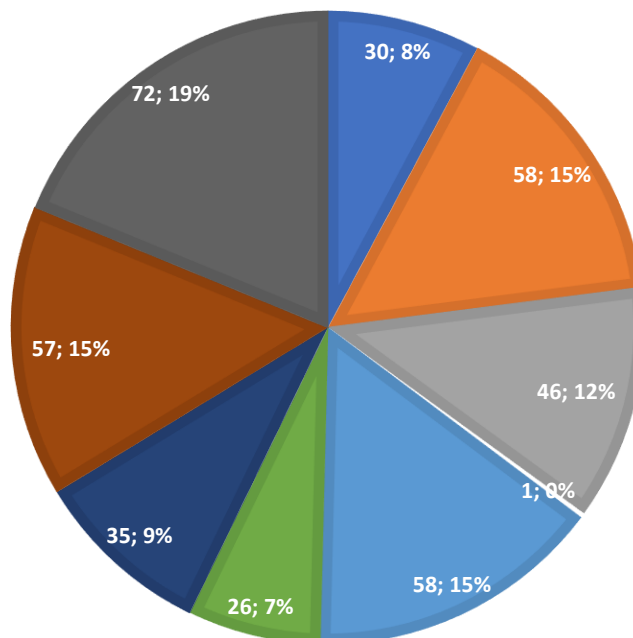
I figur 2. vises det samlede antal af klager over fejl både opgivet numerisk (tallet på 'lagkagestykkerne' ved siden af procenten) og i procent. Der var således 72 konkrete klager over vulgært sprog, og de udgjorde 19 procent af samtlige klage i de tre måneder, undersøgelsen beskæftiger sig med.

Figur 1 (Lytternes og seernes redaktør juni 2018)

SPROG-KLAGER IALT JANUAR TIL MARTS 2018

■ Bandeord
 ■ Forkert udtryk
 ■ Stavefejl
 ■ Kommafejl
 ■ Forkert ord
■ Fejloversættelse
 ■ Fejl i grammatik
 ■ Forkert udtale
 ■ Vulgært sprog

Figur 2 (Lytternes og seernes redaktør juni 2018)

Hovedparten af henvendelserne om fejlene forekommer på dr.dk og TV. Radio udgør til sammenligning en meget lille del i sammenligning med de to andre platforme.

Inden for dr.dk er forkert brug af ord dominant, det næststørste klagetema er "fejl i grammatik," og på en tredjeplads kommer stavefejl. Helt i bunden ligger "kommafejl" med én procent.

I kategorien TV er det helt dominerende tema derimod "vulgært sprog" med 50 klager (svarende til 27 procent). Dernæst kommer "forkerte udtryk" og "forkert udtale" med godt 30 klager hver (svarende til to kategorier af 17 procent). På en fjerdeplads kommer "forkerte ord."

Ind imellem dukker der et enkelt, afgrænset tema op, som fører til en boble af sprogklager. I januar var det et afsnit af programmet "Kender Du Typen?", hvor værten brugte et vulgært ord, som gav en del klager (se side 31). Men det hører til undtagelsen, og det kan ikke alene forklare et høje niveau i antallet af klager blandt andet over vulgært sprog på TV.

Et andet eksempel er inden for kategorien "stavefejl". DR2 Debattens beslutning om ikke at skrive gæsternes navne fører kontinuerligt til kritiske henvendelser. Stavefejl på TV tæller 12 procent af den samlede mængde.

Det er givet, at en del af de klager over forkert brug af ord, kan diskuteres. Eksempelvis modtog DR nogle klager i forbindelse med transmissionen fra Prins Henriks bisættelse over, at ordet "kiste" blev brugt i stedet for "båre."

Også grammatisk fejl kan opnå at få små selvstændige 'bobler' af klager og kritiske henvendelser. For eksempel udsendelsen med titlen "Jesus unge soldater." Her påpegede en gruppe mennesker, at det i genitiv enten hedder: "Jesus" (med apostrof) eller "Jesu unge soldater".

Seernes redaktør på TV2 Danmark beskriver, hvorledes TV2 har oplevet en lignende udvikling på TV2's website, og TV2 valgte at ansætte en korrekturlæser. Det har nedbragt antallet af fejl betydeligt⁹.

Ved hjælp af systematisk korrekturlæsning på tv2.dk er det lykkedes at nedbringe antallet af sproglige fejl med en fjerdedel.

Så samlet set: På trods af at DR i sine etiske regler skriver, at bandeord og nedsættende slang bør være undtagelsen, så drejer samlet set cirka hver fjerde klage til DR over sprog sig om enten bandeord eller vulgært sprog. Tager man den største kategori, TV, er det 37 procent af klagerne, der drejer sig om de to områder. Halvdelen af alle henvendelser om sprog i forhold til dr.dk drejer sig om fejl i grammatik og stavefejl.

Sproglig vrede

I foråret 2018 kom DR's sprogredaktør med en stilguide vedrørende sproget i DR. Det blev den konkrete udformning af den "ordliste", som jeg efterlyste i min første halvårsrapport for andet halvår af 2015.

Guiden førte til en betydelig medieomtale, heraf også en del kritiske indlæg. Navnlig listens ord over "tendensord" og ord, man have en særlig opmærksomhed på, førte til debat. Både DR's sprogredaktør og medlemmer af direktionen har flere gange påpeget, at de ikke opfatter stilguiden som en facitliste.¹⁰

Sprogredaktør Martin Kristiansen formulerer det således i forordet til guiden: "*Listens anbefalinger og ordforklaringer er tænkt som en sprogguide for DR's medarbejdere i det daglige, så vi formidler i et ordvalg, der er belæg for, og som beskriver indholdet på en måde, der kan accepteres bredt. Listen er samtidig en invitation til DR's brugere om at følge med i de overvejelser om sproget, som vi gør os i DR, og en invitation til at deltage i debatten om sproget i medierne, der som altid også er en debat om indhold.*"

I en del kommentarer og klager over sprog efterlyser brugere en fast praksis fra DR i forhold til sprog. Ikke mindst i henvendelser vedrørende bandeord og vulgært sprog. Jeg gengiver her nogle citater fra undersøgelsens materiale for at illustrere brugernes oplevelser og indtryk.

Om 'Mads og Monopolet':

"Næste gang der læses et spørgsmål op om en uhelbredelig syg mand -syg af kræft -så kunne det klæde Mads, at kraft-udtrykket "krafted'me" (som betyder 'må kræften æde mig') ikke benyttes ved fejloplæsning. Det virker meget respektløst overfor spørgeren"

"Jeg og mine børn er vilde med programmer som alene i vildmarken og den store bagedyst og mange af Jeres programmer. Men som mor er jeg ked af sprogbruget i især dette års vild med dans og også alene i vildmarken. Rasmus valgte at tage hjem i afsnittet den 25. Hvilket nærmest var en lettelse. Han kunne ikke sige en sætning uden kraftige eder. Særligt kraftædemme vi

⁹ Seernes redaktør: Beretning for perioden 1. januar – 31. december 2017

¹⁰ Sprogredaktør i DR, Martin Kristiansens, klumme vedrørende guiden: <https://www.dr.dk/om-dr/sprogpolitik/sprogklummen/praecist-og-daekkende>

mistede børnenes far til kræft sidste år kun 40 år gammel... Jeg hader det ord) og mange andre grimme udtryk."

Det næste eksempel er fra en klage over 'Aftenshowet':

"Jeg ser ellers aldrig dette program, men jeg sad i stuen, mens programmet kørte og inden for en halv time blev der sagt skide et eller andet 2 gange og fandme en enkelt gang. Det har jeg altså slet ikke lyst til at høre, det er bare grimt sprog og mens jeg skriver nu, siger værten "hvad fanden er det for noget lort" altså stram lige lidt op???"

Som nævnt førte DR's dækning af Prins Henriks bisættelse (nogle har kritiseret ordet 'bisættelse', men det er Kongehusets egen betegnelse¹¹) til en del klager og kritiske kommentarer også for sproget.

"Jeg har set TV den 14.02 om Prins Henriks død, hvor journalisten siger båren bliver fragtet til Amalienborg og bliver fragtet til Slotskirken. Det er ikke en pakke der skal fragtes. En bære køres. Jeg har hørt på P1 den 15.02 at kortegen triller ad motorvejen mod København. Det er ikke en søndagstur på landet. En rustvogn med kortege kører. Send dog jeres journalister på et kursus i dansk og etik, så vi kan få en sober omtale af hvad der sker."

"Det er beskæmmende at høre at de unge journalister på gaderne omkring Amalienborg, kommenterede de udsagn de fik af danskerne med "er I spændte", "god fornøjelse", "når Prins Henrik kører forbi". Han er død og det er hans bære der blev transporteret."

Og i den royale kategori en kommentar vedrørende Dronning Margrethe:

"I aften i aftenshowet skulle man høre Louise Rønne udtale: "at dronningen troppede op til gudstjeneste" i en nærliggende kirke!!"

Churchill – en klaphat?

Kritik af for mange engelske ord eller for ringe oversættelse af engelsk er også et fortløbende tema. Nogle gange væver det sig – som med Kongehuset – sammen med en generel kritik af sproglig respektløshed. Som denne klage over en baggrundsartikel om den tidligere britiske premierminister Winston Churchill:

"Jeg vil godt konkretisere min kritik ved at referere til en nylig artikel om Winston Churchill, hvor der skrives at 'mange (oprindeligt stod der alle!) anså ham som 'en klaphat'. Det er simpelthen ikke i orden. Jeg har henvendt mig direkte til journalisten bag artiklen, men oplever en afvisning af min, vil jeg mene, rimelige kritik. Det hører ikke hjemme nogen steder at bruge det ord om en af historiens største personligheder."

En stor del af nyhedsdækningen var i foråret præget af de britiske anklager mod Rusland for at stå bag et giftangreb på en russer i den engelske by, Salisbury. Flere engelskkyndige henvendte sig og påpegede, at byen i korrekt britisk udtale skal lyde som "Sååls'beri". Sammenfattende er der en gruppe, som klager over, at DR benytter for mange engelske ord, og der er en anden gruppe, som finder den danske udtale af engelske ord (og stavning) for fejlagtig.

¹¹ <http://kongehuset.dk/nyheder/hkh-prins-henriks-bisaettelse>

Ghetto – er det tendentiøst?

Når det drejer sig om tendentiøse ord, er der også kontant afregning.

DR's sprogredaktør har i forbindelse med stilguiden lagt en liste med tendensord ud på DR's sprog hjemmeside. Redaktøren skriver, at sproglig afsmitning fra kilderne samt ikke-underbyggede antagelser kan gemme sig i bestemte ord og svækker troværdigheden af sproget.

Ét af ordene har været heftigt debatteret i medierne, nemlig ordet "ghetto", måske fordi sprogdebatten faldt sammen med et øget politisk fokus. Debatten om "ghetto" ligner mange øvrige debatter om bestemte og meget værdiladede ord, og derfor er den gennemgået her.

DR's stilguide kom samtidig med, at regeringen fremlagde en såkaldt "ghettoplan." Parallelt med debatten om sproget i DR, var der derfor en vis kritik af, at medierne – også DR – gik med på brugen af ordet "ghetto."

Sådan skrev en klager:

"I jeres dækning af blandt andet regeringens ghettoudspil, ville det klæde jer ikke at lade jer diktere af regeringens definition af forsømte/udsatte boligområder som 'ghettoer'. 'Ghetto' fungerer som et politisk ladet begreb for bestemte forsømte og derfor udsatte boligområder.

Forinden vores nuværende regering, var områder defineret som 'udsatte'. I socialvidenskaben argumenteres der for, at det egentlig burde betegnes ved 'forsømte' boligområder.

(se fx <https://videnskab.dk/politologisk-arbog-2015/statens-afgorende-rolle-i-produktionen-af-de-forsomte-boligomrader>).

Selvom I bringer udmærkede, saglige og nuancerede blikke på sagen i Deadline (d. 28/2-18, fx), synes jeg det ville klæde jer og jeres ansvar overfor befolkningens korrekte og nuancerede information, ikke at lade jer diktere af denne regerings politiske ønske om at adskille disse områder fra resten af samfundet. "

Ghetto-ordet fører til henvendelser, og der kan være konfliktende hensyn set fra DR's side.

Ord skal på den ene side ikke være for værdiladede, og på den anden side skal de også afspejle det sprog, som i almindelighed bliver talt.

Ordet "ghetto" har i særlig grad været symbolladet. Det blev for første gang anvendt officielt i 2004 i en publikation fra den daværende regering. Den drejede sig om boligområder med særlige etniske, sociale og integrationsmæssige problemer og havde titlen "Regeringens strategi mod ghettoisering."

I 2010 valgte statsministeren i sin åbningstale at bruge ordet ghetto. Senere i SRSF-regeringens tid blev listen bibeholdt, men ordet ghetto blev skiftet ud med "udsatte boligområder." Den seneste borgerlige regering har tilbageført ordet "ghetto", og man kan på regeringens officielle hjemmeside finde definitionen af en "ghetto."

Én af de skarpeste kritikere er den tidligere SF-politiker Özlem Cekic, som har kritiseret blandt andre DR for at bruge ordet "ghetto-børn". Det var sproglig afsmitning af magthaveres sprog, og det signalerer en håbløshed i forhold til de børn, der er omtalt, mener hun.

Stilguiden har allerede ført til betydelig offentlig debat om sproget i DR, og dermed har initiativet allerede haft en god effekt. Nemlig en bevidstgørelse både blandt medarbejdere i DR og brugerne af DR om, hvordan bestemte ord bruges og opfattelse.

Den megen medieomtale og de løbende kommentarer til DR om sprog vidner om brugernes betydelige interesse for DR og for DR som sproglig formidler.

DR's svar:

På foranledning af LS-redaktørens konstatering af, at sprogklager hører til de såkaldte gengangere i klagetemaerne til DR, har DR's sprogredaktør over sommeren taget initiativ til en stikprøveundersøgelse, der skal afdække omfanget og typer af sprogfejl på dr.dk. Resultatet af undersøgelsen vil blive forelagt DR's direktion og bestyrelse i forbindelse med sprogredaktørens årlige orientering i oktober.

Tidligere undersøgelser har vist et fald i antallet af fejl. Det skete efter en periode, hvor DR gennemførte obligatoriske kvartalsvise sprogrigtighedskurser for journalister, der skriver til dr.dk. Redaktionernes løbende udskiftning i medarbejderstaben sammenholdt med LS-redaktørens rapport giver anledning til atter at se på en eventuel intensivering af efterkritikken og undervisningens omfang på området.

Når det gælder sproget i tv, dækker LSR-rapportens kategorier 'forkerte udtryk', 'forkerte ord' og 'forkert udtale' erfaringsmæssigt over en bred vifte af emner.

I en del tilfælde må man give klagerne medhold, da der er tale om fejl, som kan henføres til mangelfuld viden om et emne eller et ords rette betydning. Det kan for eksempel være forkerte benævnelser af militære enheder, forkert brug af juridiske termer eller sprogets faste vendinger. DR's nye stilguide og tendensordsliste indeholder råd og informationer, som søger at imødegå netop nogle af disse fejltypen. Endvidere er det hensigten fremover at supplere med fagordslister, særligt med fokus på stofområder, hvor der er konstateret fejl i programproduktionen.

Herudover drejer ikke så få klager sig om emner, som relaterer sig til sprogets udvikling og spørgsmål om stil og smag. En del seere bryder sig for eksempel ikke om ordet 'kontekst' frem for 'sammenhæng', andre vil have stoppet, at DR's journalister spørger gæsterne, hvad de 'tænker' om et emne frem for, hvad de 'mener', og endelig er yngre generationers udtalesammenfald mellem 'kræft' og 'kraft' et tilbagevendende emne.

Selv om der i disse tilfælde ikke er tale om egentlige fejl, er det vigtigt at fremhæve, at brugernes oplevelse af sproget i DR's programmer løbende indgår i den sproglige efterkritik. Den danner for eksempel baggrund for flere råd i DR's stilguide, ligesom flere medtagne ord på DR's tendensordsliste udspringer af henvendelser fra seere og lyttere.

Endelig er der LSR-rapportens topscorer, 'vulgært sprog'. Som man også bør forvente, er mængden af groft sprog i en lang række af programtyper yderst begrænset. DR's nyhedsdækning er det oplagte eksempel.

Det grove sprog på tv, som en del seere tager anstød af, er forekommet i direkte sendinger, i nogle underholdnings- og livstilsprogrammer, hvor de ind imellem lidt yngre værter ofte er valgt for deres evne til at tale spontant og ligefremt hverdags sprogligt. DR modtager også en hel del klager over medvirkendes sprogbrug, hvilket udgør en særlig problemstilling, da disse ifølge DR's programetik optræder på egne sproglige præmisser.

For DR er det et spørgsmål om balance. På den ene side er det vigtigt, at der i sendefladen er rum til at afspejle også yngre dele af befolkningens livsverden og hverdagsprog på godt og ondt, for ellers kan vi ikke forblive relevante for kommende generationer af public service-brugere. På den anden side har DR naturligvis et ansvar og en rolle at spille som en væsentlig påvirkningskilde og formidler af danske sprognormer. Med andre ord ønsker DR ikke at være afsendere af hvad som helst, heller ikke i sproglig henseende.

DR's sprogredektør har udarbejdet en række råd til, hvordan man i praksis bedst muligt efterlever retningslinjerne for groft sprog i DR's programetik. LSR-rapporten giver anledning til igen at tage emnet op med relevante redaktioner.

2. Trends og tal for henvendelser

Tendenser og samlet skøn

Det hører under denne halvårsrapport at give et retvisende billede af den samlede kritik, som DR møder både i forhold til programetik og andre forhold.

Kritikstatistikken inkluderer klager over DR-programmer, tekniske klager og henvendelsesmuligheden "Send ris eller ros".

Det samlede antal kritiske henvendelser, der er gået ind via kontaktformularen Kontakt DR på dr.dk i første halvår af 2018 (januar-juli), er **8739**. Til sammenligning var dette tal i andet halvår af 2017 på 9749.

Antallet af tekniske klager er faldet markant i forhold til andet halvår af 2017. I sidste halvårsrapport affødte klager over teknikken 3444 klager, men dette tal er i dette halvår faldet til 3070. Antallet af klager vedrørende DR's apps ligger i år på 200 i forhold til 710 i andet halvår 2017, hvor DR's radioapp gav brugerne problemer.

Trods det store antal henvendelser via DR's eget system, vurderes det samlede antal kritiske henvendelser at være væsentlig højere, fordi der ikke foreligger nøjagtige tal for henvendelser og kommentarer til DR via sociale medier. Hvad kommentarerne drejer sig om, og hvorvidt de kan karakteriseres som kritiske henvendelser, har ikke været muligt at afdække. Det må dog formodes at kritiske ytringer på DR's profiler på sociale medier ville kunne forøge antallet af kritiske henvendelser, såfremt de blev inddraget i den samlede optælling.

Der er ikke altid en sammenhæng mellem hvad, der kritiseres meget på Facebook, og hvad der afspejles i den officielle kritik- og klagestatistik. Dette kan skyldes, at responstiden på de sociale medier ofte kan være hurtigere, og at det er lettere at få igangsat en debat med både DR og andre brugere.

Emner, der ligger uden for programvirksomheden – herunder f.eks. licenshenvendelser og kritik fra koncertgængere – er ikke inkluderet i statistikken.

Det bør nævnes, at en del brugere også henvender sig til DR med ros og forslag, om end tal for disse henvendelser ikke behandles i denne rapport.

Henvendelsesfunktionen på Kontakt DR

I denne rapport gennemgås systematisk de kritiske henvendelser DR har modtaget via henvendelsesportalen på dr.dk. Disse tal bruges som et pejlemærke for den samlede udvikling.

De kritiske henvendelser falder i tre hovedgrupper, som det fremgår af **tabel 1**: Emner omfattet af DR's *programetik*, *tekniske problemer* og *anden og generel kritik*.

Tabel 1. Kritiske henvendelser fordelt på Hovedkategorier, 1. halvår 2018

Fordelingen af henvendelser	Antal
Klager fra medvirkende	29
Børnetid	33
Unfair og tendentiøs dækning	356
Partisk valgdækning	3
Krav om berigtigelse	3
Voldsomme effekter	23
Ærekrænkelse, fornærmelse, forhånelse	157
Upassende sprog	161
Utroværdig konkurrence	9
Skjult reklame, sponsorering	19
Kritik af DR's henvendelsessystem	38
Anden programetik	452
Antal henvendelser vedrørende programetik i alt	1283
Kritik af tekniske problemer, manglende opdateringer, mv.	3372
Generelle og øvrige kritiske udsagn	3927
Kritik af omfanget af egenreklame	72
Kritik af omfanget af genudsendelser	85
Kritiske henvendelser i alt	8739

Som udgangspunkt besvares programetiske henvendelser af den relevante redaktion. DR's Programservice besvarer mange af de kritiske henvendelser, og DR's Redaktionssupport besvarer en stor andel af de tekniske henvendelser.

I første halvår af 2018 er tallet for '**Klager fra medvirkende**' faldet til 29. Sidste halvår lå tallet på 32. Tallet er udelukkende udtryk for den mængde henvendelser, der er kommet ind via DR's kontaktformular på dr.dk. Direkte henvendelser til DR's journalister eller redaktioner er således ikke talt med. Der er tale om flere forskellige årsager til klager fra medvirkende personer i DR's programmer og artikler. De primære årsager til klagerne handler om, at klagerne er blevet filmet uden samtykke eller vil have fjernet deres navne fra artikler på dr.dk.

Børnetid

Sammenholdt med den forrige halvårsrapport, er antallet af kritiske henvendelser for 'Børnetid' faldet markant. I første halvår af 2018 ligger tallet på 33 sammenlignet med 46 for andet halvår af 2017. Klagerne har i dette halvår typisk drejet sig om børneprogrammer med et vulgært sprog og klager over upassende indhold op til eller i programmer for børn.

Unfair og tendentiøs dækning

Antallet af kritiske henvendelser under kategorien 'Unfair og tendentiøs dækning' er i dette halvår steget. I alt har kategorien trukket 356 kritiske henvendelser, mens forrige halvår var på 239. Nogle henvendelser går blandt andet på dækningen af Trump og Putin. Læs mere om dette i afsnit 1.3.

Partisk valgdækning

Kritiske henvendelser om 'Partisk valgdækning' er i dette halvår faldet til 3, hvilket er væsentligt lavere end sidste halvår, hvor tallet var på 58 henvendelser. Det noget højere tal i sidste halvårsrapport skyldtes en del klager i forbindelse med både regional- og kommunalvalget samt et valg i Spanien. Denne type valgrelaterede henvendelser ligger i denne kategori.

Ærekrænkelse, fornærmelse, forhånelse

Kategorien 'Ærekrænkelse, fornærmelse, forhånelse' dækker kritik over DR, hvor brugeren har følt sig nedgjort på den ene eller anden måde. Klagerne omhandler mange blandede emner blandt andet satire, som blev opfattet nedgørende og hånende i stedet for underholdende. Dette halvår er antallet af henvendelser under kategorien på 157 hvilket er en lille stigning i forhold til den sidste halvårsrapport, hvor 124 klagede til DR.

Upassende sprog

Kategorien 'Upassende sprog' omfatter primært brug af bandeord eller omtale af personer i nedladende vendinger. I dette halvår er det især bandeord og vulgært sprogbrug i programmer, som klagerne finder upassende. Sidste halvår lå antallet af henvendelser på 73. I første halvår af 2018 er antallet af henvendelser steget markant til 161.

Kritik af DR's henvendelsessystem

'Kritik af DR's henvendelsessystem' rummer klager fra brugere, der blandt andet finder det besværligt at sende kritik til DR. Brugerne ved ikke, hvor de skal henvende sig og finder proceduren indviklet og omstændelig. Kategorien indbefatter også kritik af manglende svar eller lang svartid fra DR's side. Også kritik af svar fra DR, som ikke besvarer brugerens henvendelse bliver registreret her. Sammenlignet med forrige halvår er antallet af henvendelser inden for denne kategori faldet. Tallet ligger i dette halvår på 38 (62 i 2. halvår 2017)

Der er sket et fald i antallet af henvendelser inden for 'Anden programetik' i det forgangne halvår (452), sammenlignet med det forrige halvår (664). Kategorien rummer kritik af etisk karakter, som ikke falder ind under andre kategorier, og kritikken er meget forskelligartet. Rapporten gennemgår de største af dette halvårs klage temaer under afsnittet 'Gennemgang af væsentlige kritiktemaer'.

'Generelle og øvrige kritiske udsagn' udgør igen i dette halvår den største enkeltstående klagekategori. I denne rapport fremlægges statistikken så kategorien både dækker over *ukorrekt sprogbrug, generelt kritiske, programplanlægning, utydelig tale og underlægningsmusik og faktuelle fejl*. Mange klager omhandler ofte DR's værter tale og både faktuelle- og stavefejl i DR's artikler. Læs mere om sprogklager til DR i afsnit 1.4.

Tabel 2. Tekniske klager 1. halvår 2018

	Antal
Flow-TV	
Manglende eller mangelfulde undertekster	371
Udfald i billede eller lyd	135
Radio:	
Udfald i lyd eller tavshed	34
Netplayer	
Podcast	101
DR TV – streaming (inkl. Bonanza)	983
dr.dk	
Browser	106
IP-adresse (geoblokering)	57
Mobil	
Apps	200
Andet	
Tekst-TV	69
Øvrige	1014
Henvendelser om tekniske fejl i alt:	3070

Antallet af henvendelser om tekniske udfordringer og kritikpunkter, der er kommet ind via DR's klagefunktion i dette halvår fortsat højt (3070), om end det er faldet i forhold til andet halvår 2017 (3444). En stor del af henvendelserne drejer sig om DR's apps, DRTV og DAB.

En del brugere oplever problemer med at modtage DAB-radiosignal. Klagerne går både på forringet signalstyrke og afvikling af programmer samt pludselige udfald. En hel del lyttere oplevede i en længere periode problemer med manglende DAB-signal i Esbjergområdet. Fejl på DRTV og server-fejl, gav i dette halvår en del henvendelser.

Streamingtjenesten Bonanza benyttes stadig af DR's brugere, der henvender sig løbende med spørgsmål og tekniske problemer med afspilning.

Ligesom i forrige halvår udgør hovedparten af tekniske klager henvendelser, der omhandler "**DRTV – streaming**". Henvendelserne er mangeartede, da brugerne benytter DR's tilbud på mange forskellige devices – både TV, PC, smartphones og tablets. Der klages primært over problemer med afspilning af programmer, korte liggetider for programmerne og fejl i upload eller manglende upload af programmer. De enkelte udsendelser, som ikke kan afspilles korrekt af brugerne, fører mange klager med sig og fylder meget i statistikken. Disse klager er af funktionel karakter. For eksempel gav det en hel del henvendelser i forbindelse med vinter-OL, at nogle programmer blev uploadet i en for kort udgave, og dermed manglede afgørende, afsluttende minutter af konkurrencerne. Det medførte også en hel del kritiske henvendelser fra brugere, at de ikke kunne streame de film, der blev vist på flow-TV. Man skal i forbindelse med kritiske henvendelser over programmer med begrænset liggetid være opmærksom på, at

brugere oplever problemet som et streamingrelateret problem af teknisk karakter, men at grunden til en begrænset liggetid blandt andet kan forklares med begrænsede rettigheder. Registreringen indgår derfor i denne halvårsrapport som en teknisk klageregistrering, men kan forklares som et rettighedsproblem. LSR vil, for at få nuancerne med, i det fremtidige registreringsarbejde af kritiske henvendelser kategorisere denne type henvendelser som en ikke-teknisk klage.

Gengangerne

Hvert halvår registrerer lytternes og seernes redaktør de henvendelser, DR får om kritik af bestemte emner, som er gengangere fra tidligere år. Her følger en kort gennemgang af de klagetemaer, som hvert år udgør betragtelige klagetemaer.

Trump og Putin

Igen i dette halvår klager brugere over DR's dækning af blandt andet den amerikanske præsident, **Donald Trump**. Men også Ruslands præsident **Vladimir Putin** er blevet en genganger fra sidste år. Brugere mener, at DR's dækning er unanceret og forudindtaget kritisk. På baggrund af de tilbagevendende henvendelserne fra brugerne, har lytternes og seernes redaktør i denne halvårsrapport kigget nærmere på DR's dækning af Trump og Putin. (Se afsnit 1.3)

Sproglige fejl

Et tilbagevendende klagetema i halvårsrapporterne gennem årene har omhandlet ukorrekt sprog. Sproglige fejl afstedkommer fortsat mange kritiske henvendelser, og der er en tendens til øgede henvendelser fra brugerne om dette. Det er primært skriftlige fejl på dr.dk, brugerne klager over. Men også DR-værter eller reporterers forkerte udtale af ord giver mange henvendelser. Bandeord, vulgære udtryk og lignende sprogformer afføder en del kritiske henvendelser. På baggrund af det tilbagevendende tema har lytternes og seernes redaktør i denne halvårsrapport sat særligt fokus på DR's sprogbrug og sproglige fejl mm. Læs mere om lytternes og seernes analyse af sproglager i afsnit 1.4.

Streaming

Et af de største, tekniske klagetemaer er fortsat problemer med streaming af DR-programmer. Dette problem gælder både live- og on-demand streaming, og strækker sig over både streaming fra en computer, mobil eller tablet og streaming via HbbTV og chromecast. Mange af de kritiske henvendelser fra brugerne af DR går på tekniske problemer af forskellig art, når de skal se DR's TV-indhold på andre platforme end via et traditionelt tv-signal.

DR's svar:

DR har i perioden arbejdet systematisk på at minimere antallet af driftsfejl på DRTV, gjort publiceringen af programmer hurtigere, og stabiliseret DRTV platformen yderligere. Tiltagene har tydeligt kunnet aflæses i klagestatistikken, hvor klager omkring disse forhold er faldet væsentligt.

Generelt er antallet af klager lavt ift. hvor meget DRs programmer streames på en måned, og det er blevet lavere i 2018. Streamingforbruget er i første halvår 2018 steget med ca. 6 procent ift. andet halvår 2017, og i samme periode er antallet af klager faldet, som omtalt i rapporten.

Tekniske målinger omkring opetider, buffering og startup tider viser også, at fejlniveauet generelt er meget lavt – også i forhold til en række andre tjenester.

Programoversigten

Et andet tilbagevendende klagepunkt er programoversigten. Klagerne går oftest på, at programoversigten fortsat har tekniske fejl, der forringer brugervenligheden.

DR's svar:

DR forbereder en udskiftning af programguiden for at forbedre stabiliteten og forbedre brugervenligheden. Dette forventes gennemført i 1. halvår 2019.

Geoblokering

Endnu en genganger er klager over, at brugere ikke kan afspille programmer på DRTV, fordi de bliver mødt af en besked om, at de befinder sig i udlandet – på trods af, at de befinder sig inden for Danmarks grænser. Denne geoblokering fører til en del utilfredse henvendelser fra brugere af DRTV.

DR's svar:

DR har medio marts præciseret den besked/fejlmeldelse, som brugerne møder. Således fremgår det nu, at den manglende visning kan skyldes, at DR ikke har rettighederne til at vise programmet uden for landets grænser, eller til at streame programmet på DRTV overhovedet.

Baggrundsstøj, underlægningsmusik og lavmælt tale skaber fortsat problemer for brugerne i forhold til at høre hvad der bliver sagt i diverse udsendelser.

Kritikken af DR for manglende rettigheder på flere udsendelser er et andet gennemgående klagepunkt, hvor brugerne ikke forstår, at de ikke altid kan tilgå udsendelserne på DRTV. Desuden er der tilbagevendende kritik af **genudsendelser** på DR's kanaler. Ofte er det antallet af genudsendelser, **sendetidspunktet** for udsendelserne samt især **rettigheder til og udløb af programmer** på DRTV, der får brugerne til at skrive.

3. Gennemgang af væsentlige kritiktemaer

Lytternes, seernes og brugernes kritik af DR kan i halvårsrapporten for 1. halvår i 2018 ikke opsummeres under ét samlet tema eller enkelte få store emner. Den udgøres af flere meget forskelligartede kritiktemaer, hvor nogle har været større end andre. De større temaer har blandt andet omhandlet kritik af DR's dækning af Prins Henriks død og bisættelse, problemer med at modtage DAB-signal i Esbjerg-området, manglende undertekster af 'Broen 4' samt en fejl-udsendelse af en breaking news-besked.

Nedenstående kritiktemaer er udvalgt på basis af henvendelser modtaget via Kontakt DR samt de henvendelser, lytternes og seernes redaktør derudover har fået kendskab til i halvårets løb. Emner uden for programvirksomheden – herunder f.eks. licensklager og klager fra koncertgængere – er ikke omfattet. Alle registrerede klager er kategoriseret ud fra brugerens udsagn og opfattelse. Der er dermed ikke taget stilling til, om kritikken er berettiget eller ej.

De følgende temaer er valgt, fordi de fylder meget i kritik og klagehenvendelser til DR.

Dækningen af Prins Henriks død og bisættelse

Prins Henriks død den 13. februar 2018 og bisættelse d. 20. februar 2018 blev grundigt dækket af DR. Dette affødte en del kritiske henvendelser fra seere og lyttere. Mange henvendelser drejede sig om, at brugerne syntes, at dækningen af begivenheden var for massiv og fyldte for meget på DR's kanaler så de seere, der ville se noget andet oplevede at planlagte programmer udgik eller blev flyttet. Nogle henvendelser gik desuden på brugen af forkerte tekniske betegnelser, f.eks. om der var tale om, at Prinsen lå på en "båre" eller i en "kiste" samt værternes sprogbrug, påklædning mm.

DR's svar:

Prins Henriks død og bisættelse, var en stor, national begivenhed, der samlede befolkningen på tværs af alder og geografi, og der blev i dagene omkring Prins Henriks død skrevet danmarkshistorie.

I en sådan situation ser DR det som en væsentlig opgave, at alle seere, lyttere og brugere får mulighed for at følge med i begivenhederne, mens de sker, og samtidig får mulighed for at få relevante perspektiver på den aktuelle situation.

Både på TV, radio og på dr.dk kunne seere, lyttere og brugere følge den almindelige nyhedsdækning fra ind- og udland, mens en lang række af de faste flowprogrammer var tilgængelige på DRTV og DR's radio- og TV-apps.

Sprogbrug i 'Kender Du Typen?'

Programmet 'Kender Du Typen?' besøgte i starten af året endnu et hjem, som to livsstilseksperter skulle gætte. Den 15. januar får vært Mads Steffensen brugt bandeord og – ifølge en del brugere – et alt for vulgært sprog. En del seere kontaktede efter programmet DR

og kritiserede DR for at lade værten bruge især ordet "pisse" og andre kraftudtryk, og at tonen i programmet var for vulgær.

DR's svar:

I "Kender Du Typen?" er det en vigtig del af programmet, at danskernes forskelligartede hverdag i forbrug, holdninger og handlinger afspejles. Det gælder også danskernes sprogbrug. Der er et løbende fokus på, hvor grænsen går for, hvad der kan inddrages og medtages i de enkelte programmer. Redaktionen har efterfølgende erkendt, at den omtalte sekvens var på den forkerte side af, hvad man ønsker at udtrykke med programmet, og selvom, der, for nogle, er tale om et genkendeligt sprogbrug, var der i situationen tale om et sprog, der ikke harmonerer med DR's sprogpolitik.

'Aftenshowet' forstyrrer sportsshow

Programmet 'Aftenshowet' vil gerne tæt på danskerne. Men i januar kom de ifølge flere seere lidt for tæt på. Den 29. januar interviewede 'Aftenshowet's udsendte vært gæster og sportsstjernen Morten Andersen i et direkte indslag fra en stor fejring i Struer af den berømte NFL-spiller. Det faldt mange seere for brystet, at man gennemførte et live TV-interview lige foran scenen, mens der blev holdt tale for Morten Andersen. Mange brugere fandt det både forstyrrende og respektløst.

Manglende undertekster på 'Broen 4'

Den fjerde sæson af DR's tv-serie 'Broen' startede den 1. januar og kørte de efterfølgende syv søndage. På grund af en teknisk fejl, manglede et af afsnittene undertekster, når brugerne gerne ville se det svensk/danske politi-makkerpar i aktion på DRTV. Dette affødte en hel del henvendelser fra seere, hvor nogle tillige oplevede problemer med svensk synkronisering. Det blev også påpeget af flere brugere, at titlen ikke var skrevet med det korrekte romertal (IV), men som "IIII".

DR's svar:

DR oplevede en kortvarig teknisk fejl på publicering af undertekster, der ramte enkelte episoder i serier, hvis disse blev afviklet på Apple/iOS enheder – herunder Broen 4. Fejlen er blevet rettet.

Breaking news ved en fejl

DR Nyheder udsendte den 19. marts ved en fejl en breaking news-besked til brugerne, med overskriften "hej hej hej ehej" og teksten "den er godfin". Som breaking news blev beskeden sendt ud til modtagerne af DR Nyheders breaking news-tjeneste på både DR Nyheders app, sms, twitter-profil og breaking nyhedsbrev. Dette affødte en hel del henvendelser fra folk, der både

undrede sig over den mystiske besked og fandt det uprofessionelt af DR.

Esbjerg-området uden DAB-signal

En teknisk fejl i marts på antennen, der er placeret på Esbjergværkets tag, gav mange kritiske henvendelser til DR. Lytterne oplevede, at de ikke kunne modtage noget DAB-signal i hele Esbjerg-området og at problemet ikke blev løst hurtigt. I april modtog DR stadig henvendelser fra brugere, der oplevede at problemet ikke var løst.

DR's svar:

DAB antennen er placeret på taget af Ørsteds kraftværk i Esbjerg. På grund af personsikkerhedsmæssige forhold var det i en lang periode forbudt at færdes på taget, hvorved det ikke var muligt at få adgang til antennen og reparere denne. Dette var hovedårsagen til at den lange periode uden DAB-signal i Esbjergområdet. Ørsteds værk har orienteret DR om, at den manglende tilladelse til at færdes på taget, er at betragte som en 100-årshændelse (en hændelse, der rent statistisk kun sker en gang hvert hundrede år). DR forventer derfor ikke, at en lignende hændelse vil optræde i fremtiden.

Undertekster med bøl

I første halvår af 2018 modtog DR en del henvendelser om problemer med undertekster på især DRTV. I forbindelse med en teknisk opdatering, oplevede en del brugere fejl på underteksterne og at de ikke kom på. Især modtog DR henvendelser om programmer med udenlandsk tale, der skulle tekstes, og hvor underteksterne udeblev.

DR's svar:

Der har henover foråret været en fejl, der gjorde at pauser mellem undertekster forsvandt. Det bevirkede, at undertekster kom ud af sync med tale i programmet. I nogle tilfælde så slemt, at det oplevedes som om, der ikke var undertekster på programmerne. Fejlen er blevet rettet.

Bonanza med fejl

Et af de tilbagevendende temaer i halvårsrapporterne de sidste år, har været Bonanza. Der er brugere, der stadig benytter DR's digitale tilbud på Bonanza og henvender sig til DR, når de oplever fejl og problemer med siden. DR modtog en del henvendelser om en teknisk fejl på Bonanza i midten af februar, hvor en del brugere oplevede ikke kunne tilgå udsendelserne.

DR's svar:

DR opdagede i februar på baggrund af brugerhenvendelser, at ca. 650 programmer i Bonanza arkivet manglede filer på grund af en teknisk fejl. Det gjorde, at brugerne ikke kunne starte afspilning, når de klikkede på de ramte programmer. Fejlen er blevet rettet.

Forkerte ord, udtryk og betegnelser

Ganske mange brugere henvender sig til DR med præciseringer og kommentarer til sprogbruget på DR's kanaler. I første halvår af 2018 er tendensen den samme som i tidligere halvårsrapporter. Det drejer sig især om henvendelser om forkerte ord og betegnelser, upræcist sprogbrug og stave- og slåfejl. Eksempelvis under DR's dækning af overenskomstforhandlingerne, henvendte flere brugere sig til DR om brugen af ordet "strejke" i forhold til brugen af ordet "lockout", og hvordan disse ord blev brugt upræcist. Også brugen af ordet "skolepligt" i TV Avisen den 4. marts affødte en del henvendelser. Her gjorde seerne opmærksom på, at det korrekte ordvalg i det konkrete indslag burde være "undervisningspligt".

DR Vejrets nye skærmbord

I forbindelse med DR Vejrets nye studie i Dokk1 på Aarhus havn, blev en ny scenografi taget i brug. Blandt de nye scenografiske elementer anvendes blandt andet en storskærm, til grafik med blandt andet vejrkort. DR modtog en del henvendelser fra seere, der havde svært ved at se vejr-grafikken på skærmen eller mente, at skærmens farver og kontrast gjorde det svært at læse eller oplevede genskin.

Kronprinsen 50 år

12.000 mennesker fulgte med i Royal Arena, og TV-seere i hele det danske kongerige kunne søndag d. 27. maj følge med i DR's store fejring af Kronprins Frederiks 50-års fødselsdag. Ikke alle seere fandt de humoristiske indslag i showet morsomme. Mange henvendte sig efterfølgende til DR og kritiserede et humoristisk indslag med Søs Egelind for at være dårligt. Også karaktererne "Fritz" og "Poul" fra 'Rytteriet' blev kritiseret for at være upassende, pinlige og grove i sproget.

En del brugere henvendte sig i forbindelse med fejringen af Kronprinsens fødselsdag og gjorde opmærksom på, at de ikke følte, at dækningen afspejlede det mindretal, der ikke føler Kongehuset repræsenterer dem. Kritikken gik desuden uden på, at DR deltog i fejringen fremfor kritisk at dække begivenheden og Kongehuset. En del af de kritiske henvendelser havde dog enslydende karakter.

VM i fodbold

DR dækkede en række fodboldlandskampe i forbindelse med FIFA VM 2018 i Rusland. En del brugere klagede til DR over dækningen, hvor henvendelserne især gik på, at kommentatorerne var for snakkende, eller at de ikke bedømte og vurderede kampen efter brugerens smag. En tendens der ofte ses ved dækning af store sportsbegivenheder.

Ikke kun kritik

Højskolesangbogen var æresgæsten den 17. marts, da DR inviterede til fællessang af mere end 160 sange fra Højskolesangbogen. DR K og P2 sendte live fællessang fra Dokk1 i Aarhus, Ryslinge Højskole på Fyn og Vartov i København. DR modtog i perioden mange henvendelser med ros for initiativet. Der var også en hel del ros til DR for en lødig, korrekt og respektfuld dækning af Prins

Henriks dødsfald og begivenhederne i forbindelse med bisættelsen. Også dækningen af Kronprins Frederiks fødselsdag modtog ros.

4. Andet led i klagebehandlingen

DR's klagesystem har to led. I første omgang har en klager krav på et svar fra den DR-redaktør eller redaktionschef, som har ansvaret for produktionen. Er en klager ikke tilfreds med svaret, har den pågældende mulighed for at anke sagen ved at klage videre til lytternes og seernes redaktør.

En klage kan gå til Pressenævnet, hvis den er indgivet inden for klagefristen på 12 uger (se redaktørberetningen p. 4 ff) og den pågældende har en retlig interesse i sagen.

En klage til lytternes og seerne redaktør bliver ikke automatisk taget op om en ankesag. For det første skal der være tale om en sag, der drejer sig om presseetik, og der skal være tale om en 'væsentlig sag'. Det vil altid være en skønssag, men typisk har jeg afvist sager, hvor klager ikke har kunnet præcisere, hvad klagen gik ud på, eller klagen har haft karakter af en kommentar snarere end et klagepunkt.

4. 1 Pressenævnsager

I første halvår af 2018 har Pressenævnet behandlet tre sager vedrørende DR, som ikke har fået kritik i nogen af sagerne.

Ikke kritik af dokumentaren "DF og de skjulte bilag"

Pressenævnet udtalte ikke kritik af DR, efter en gennemgang af en klage over udsendelsen "*DF og de skjulte bilag*." Programmet drejede sig om Dansk Folkepartis administration af de såkaldte "blyantspenge", som Europa-Parlamentet udbetaler til parlamentarikerne i Bruxelles. I udsendelsen blev det omtalt, at Teosofisk Sommerskole i 2016 besøgte Europa-Parlamentet, og at dette besøg udløste et EU-tilskud til rejsen på 2.000 kroner per deltager via en EU-parlamentarikers "sponsorbilletter". Overskuddet fra rejsen blev efter sommerskolens afslutning delt mellem to private teosofiske foreninger.

En assistent for en af DF's daværende EU-parlamentarikere klagede til Pressenævnet blandt andet over, at udsendelsen, mente han, krænkede assistentens privatliv. Ved siden af sit hverv for parlamentarikeren var han også rejseleder for Teosofisk Sommerskole og stået for rejsen til parlamentet.

En assistent til EU-parlamentarikeren blev i udsendelsen nævnt ved navn, ligesom der blev vist et klip med assistenten, hvor han udtalte sig om Teosofisk Sommerskole 2016. Udover at være assistent for EU-parlamentarikeren var han også formand for Teosofisk Forening og havde som rejseleder for Teosofisk Sommerskole 2016 stået for deling af overskuddet efter turen mellem de to private foreninger. Assistenten klagede til Pressenævnet bl.a. over, at udsendelsen udgjorde en krænkelse af hans privatliv.

Men Pressenævnet fandt ikke ud fra en samlet vurdering anledning til kritik af DR. I samme udsendelse blev en anden assistent for den pågældende EU-parlamentariker nævnt med navn, og der blev vist billeder. Det klagede assistenten over. Anledningen var, at assistenten var kommet

med forslag til, hvordan hun kunne modtage penge uden at det fremgik som løn. Assistenten klagede også over, at hendes taxivirksomhed blev nævnt. Pressenævnet udtalte ikke kritik, og blandt andet indgik det i Pressenævnets bedømmelse, at assistenten i mails havde foreslået en ordning, som den, der var beskrevet vedrørende udbetaling af penge.

Ikke kritik af Kontant-program om byggesag

Pressenævnet tog stilling til en klage over programmet 'Kontant' sendt i september 2017. Den tidligere ejer af det konkursramte byggeselskab Casa Futura A/S klagede, da han mente, at DR i programmet var ensidig og ikke i tilstrækkelig grad havde forelagt en række anklager og kritiske oplysninger.

Pressenævnet gav ikke klager medhold, da man vurderede, at klager havde haft tilstrækkelige muligheder for at udtale sig.

Klager var med i 'Gintberg på kanten' men fik ikke medhold

En mand klagede over den brug, som DR havde af en optagelse med ham, en såkaldt voxpop. Klager mente ikke, at DR havde oplyst om, at han blev optaget og han var ikke tilfreds med det, der kom ud af optagelsen i programmet 'Gintberg på kanten', der drejede sig om kommunalvalget i 2017. Pressenævnet lagde vægt på, at interviewet foregik på et offentligt sted, og at interviewerens stod med en mikrofon. Endvidere havde udsendelsen om det på det tidspunkt kommende kommunal- og regionsvalg almen offentlig interesse. Så Pressenævnet kritiserede ikke DR for, at man ikke havde indhentet samtykke forud for interviewet. I øvrigt afviste Pressenævnet klagers krav om, at DR burde have oplyst om, hvorfor den pågældende for år tilbage var holdt op med at stemme til kommunal- og regionsvalg.

Klager fik ikke medhold.

4.2 Ankesager afgjort af lytternes og seernes redaktør

I første halvdel af 2018 har LSR behandlet 18 sager. Det er en markant stigning fra forrige halvår, hvor tallet var på 11 sager. Én sag har generaldirektøren selv afgjort efter uenighed med LSR's indstilling. De øvrige 17 sager har der været enighed om. Ud af samtlige 18 sager var der ingen, hvor klager fik ubetinget medhold, hvorimod klager fik delvis medhold i fem ud af de 18 sager.

Tandlæger var ikke udsat for hetz fra 'Kontant'

En tandlæge klagede over programmet 'De dyre tandlæger'. Programmet blev sendt den 16. november 2017.

Klager mente, at der blev fremsat forkerte påstande om tandlægers arbejde. Klager mente ikke, at det var korrekt, når det i programmet blev sagt, at "tandlægen bestemmer." LSR gav klager ret i, at det var en upræcis formulering, da det altid er patienten, der afgør, om han eller hun vil følge tandlægens behandlingsforslag. Men set i sammenhængen var det ikke en større forseelse, da meningen var klar. At patienterne er uden faglige forudsætninger for at bedømme tandlægens anbefalinger og derfor let kan ende med at gøre, som tandlægen anbefaler.

Klager fik heller ikke medhold i, at titlen på programmet var en hetz mod tandlægestanden. Klager fik ikke medhold.

Rejsebureau fik ikke fjernet gamle oplysninger

Et rejsebureau havde klaget over, at en gammel artikel fra 2006 på dr.dk stadig dukker op, når man foretager en Google-søgning på bureauets navn. Artiklen omtaler nogle økonomiske problemer, som rejsebureauet havde dengang, men som bureauet senere har overvundet, anførte klager.

Artiklens oplysninger var korrekte på det tidspunkt, DR skrev det i 2006. Desuden var det rejsebureauet selv, der via en pressemeddelelse fremkom med oplysningerne på det tidspunkt, hvor artiklen blev skrevet.

Klager sandsynliggjorde ikke i sin henvendelse, at firmaet – som påstået – havde lidt økonomisk skade som følge af, at offentligheden fortsat kan finde den gamle artikel.

DR kan i ganske særlige tilfælde vælge at afindeksere, anonymisere eller fjerne artikler. Det var der ingen begrundelse for her. Det vil principielt være forkert, hvis DR støtter en praksis, hvor gamle, men korrekte artikler, kan kræves opdateret eller fjernet, fordi en klager henvender sig med nye oplysninger. DR har ikke en pligt til løbende at opdatere forældede oplysninger.

Klager fik ikke medhold.

P1 Orientering forsømte at høre vaccinekritikere

P1 Orientering bragte i juli 2017 tre indslag, som udelukkende byggede på Sundhedsstyrelsens positive vurdering af HPV-vaccine. Klager, der var Landsforeningen af HPV-bivirkningsramte, kritiserede DR for ensidighed og manglende dokumentation.

Efter en gennemgang af sagen konkluderede jeg, at P1 Orientering var for ensidig og enkelte steder for holdningspræget i tre indslag om HPV-vaccine, der blev bragt i juli 2017. Redaktionschefen for programmet har erkendt, at sproget enkelte steder var for subjektivt.

Da P1 Orienteringsjournalist i tre af radioindslagene enkelte steder brugte et subjektivt sprog, som gav udtryk for, at vaccinekritikere spredte falske informationer, burde programmet have givet plads til, at mindst én af de kritiserede organisationer fik lov til at svare på den kritik, der blev fremsat.

Ifølge klager gav indslagene i Orientering på P1 indtryk af, at risikoprofilen ved HPV-vaccine er så lav, at det er betænkeligt ikke at lade sig vaccinere. Klager mente tillige, at den anvendte dokumentation i programmet var utilstrækkelig. Desuden undlod DR - ifølge klager - at behandle oplysninger, som kunne sætte spørgsmålstegn ved rigtigheden af de argumenter fra myndighederne, som programmet omtaler.

Det var også ifølge klager betænkeligt, at programmet kørte samtidigt med en kampagne til fordel for HPV-vacciner fra blandt andet Kræftens Bekæmpelse. Endvidere har klager klaget til lytternes og seernes redaktør over en række artikler på dr.dk, der er vinklet positivt overfor HPV-vaccine. Disse forhold fik klager ikke medhold i.

Samlet set fik klager delvis medhold.

DR kan ikke bede andre om at svare på vegne af DR

En klager henvendte sig i december 2017 til lytternes og seernes redaktør over et indslag om Østjerusalem og Vestbredden i DR2 Dagen. Klagen gik blandt andet på en medvirkende professors udtalelser i programmet. DR2 Dagen valgte at lade den omtalte professor selv svare på klagen over sine udtalelser og videresendte uredigeret svaret til klager.

Jeg konkluderede, at DR ikke kan lade en medvirkende svare på vegne af DR, men selv skal behandle klager og det indbefatter, at DR svarer – også selv om svaret baserer sig på oplysninger fra medvirkende. Det skete ikke i dette tilfælde med DR2 Dagen.

I konklusionen står: *”Det var overtrædelse af DRs etik og skaber tvivl om DRs troværdighed og uafhængighed, når DR2 Dagen som sit svar i dette tilfælde blot videresendte den pågældende professors fulde og hele svar på kritikpunkterne over sig selv”.*

DR's etiske regelsæt foreskriver, at klager besvares individuelt af den ansvarlige DR-programchef.

Klager mente tillige, at DR også i programmet burde have forholdt sig til indholdet i professorens udsagn om blandt andet Israels forhold til folkeretten. Klager får ikke medhold i dette klagepunkt, og DR2 Dagen overtrådte ikke DR's etik ved at invitere en professor med speciale i Mellemøsten til at udlægge de politiske forhold i Mellemøsten.

Klager fik samlet set delvis medhold.

Tandlæger fik ikke medhold i kritik af Kontant-program

I november 2017 sendte DR's Kontant et program om danske tandlæger. Programmet 'De dyre tandlæger' medførte en klage fra Tandlægeforeningen, der mener at Kontant foretog en ærekrænkende mistænkeliggørelse af en hel faggruppe.

Tandlægeforeningen påpegede en række forhold i programmet, som de mente var kritisable. Blandt andet at Kontant ukritisk benyttede en rapport om udviklingen i danske tandlægeklinikkens indtjening. Desuden anfægtede tandlægerne Kontants brug af formuleringer om, at det er tandlægerne, der bestemmer indplaceringen af patienterne i behandlingskategorier.

Efter en gennemgang af sagen konkluderede jeg, at klager ikke fik medhold.

I afgørelsen slås det fast, at Kontant oplyste Tandlægeforeningen om, at man ville benytte den omtalte rapport, og at konklusionen blev forelagt Tandlægeforeningens formand, som svarer på dem i tv-programmet. Lytternes og seernes redaktør påpeger desuden i sin afgørelse, at Tandlægeforeningen efterfølgende ikke eksplicit bad om et nyt og uddybende interview om rapporten. Desuden leverede Tandlægeforeningen heller ikke dokumentation for, at rapportens tal var forkerte.

Kontant brød heller ikke etikken i en sætning, der omtalte tandlægenes indflydelse. Når Kontant benytter formuleringen, at det er "tandlægen der bestemmer", så var det en beskrivelse af, hvordan det i praksis fungerer.

Det var ikke en overtrædelse af DR's etik, at Kontant benytter den formulering. Jeg skrev dog i afgørelsen, at værten i Kontant udtrykte sig unøjagtigt, da han i programmet sagde, at tandlæger "bestemmer", hvilke behandlinger patienterne skal have lavet. Kontant kunne have været mere præcis ved at tilføje, at tandlægen bestemmer ud fra de retningslinjer, som Sundhedsstyrelsen har lavet.

Klager fik ikke medhold.

DR må godt henvise til dr.dk – klager fik ikke medhold

TV Avisen henviste i tre indslag til dr.dk, og det må DR godt, uden at det er en overtrædelse af DR's egne etiske regler. Det konkluderede jeg i forhold til en klage, hvor klager mente, at DR overtrådte sit eget regelsæt. Så længe DR's grundlæggende forpligtelse i nyhedsdækningen er overholdt, må DR godt henvise til dr.dk, selv om der måtte være seere, som ikke har internet.

Klager fik ikke medhold.

'Hvid mands dagbog' var ikke racistisk

En seer fandt det racistisk, at DR betegner dokumentarprogrammet 'Hvid mands dagbog'. Ifølge klageren gjorde DR sig blandt andet skyldig i racisme ved at benytte ordet "hvid" som en generel betegnelse. Dokumentaren handler om en hvid dansk statsborger, som er dømt i Sydafrika for flere alvorlige straffelovsovertrædelser.

Jeg behandlede ankesagen og lægger til grund for afgørelsen, at programserien 'Hvid mands dagbog' i høj grad handler om det ulige magtforhold mellem den straffedømte og flygtede hvide danske mand og en række sorte, fattige kvinder.

Af afgørelsen fremgår det, at den sorte borgerrettighedsbevægelse har været optaget af sagen af samme grund. Der er derfor en konkret begrundelse i dokumentaren for at fremhæve, at programmets hovedperson er hvid.

DR's bestemmelser betinger, at DR kun fremhæver etnicitet, når det er relevant for sagen, eller hvis det har en samfundsmæssig relevans. Jeg har vurderet, at det er tilfældet i denne konkrete sag og understreger, at selve brugen af ordet hvid ikke er racistisk, men blot en henvisning til en persons etnicitet.

Klager fik ikke medhold.

I orden at DR bragte Claus Hjort-angreb på Rusland

Det var russerne, der stod bag blandt andet et cyberangreb på Mærsk. Denne kontante konklusion stod at læse i en artikel på dr.dk den 15. februar 2018. Afsenderen af budskabet – og der var kun én kilde til den kortfattede nyhedsartikel – var den danske forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen. Det var ikke DR selv, men nyhedsbureauet Ritzaus Bureau, der havde skrevet artiklen.

En læser klagede efterfølgende til mig med henvisning til, at flere af DR's etiske regler var overtrådt i forbindelse med artiklen.

Klager mente blandt andet, at DR havde pligt til at forelægge de skadelige og krænkende oplysninger i Ritzau-nyheden for den russiske regering, for at få en kommentar. Desuden mente klager, at DR havde lagt blandt andet Nato's oplysninger om Rusland til grund uden at tjekke andre kilder.

Jeg konkluderede, at selvom én-kildehistorier giver et begrænset perspektiv, så er de ikke i strid med de presseetiske regler at bringe dem. Der lægges desuden vægt på i afgørelsen, at kilden var autoritativ, og at der blev refereret til Nato-undersøgelser.

Jeg fandt det dog anbefalelsesværdigt, hvis en nyhed som denne senere bliver fulgt op med perspektivering og uddybning på dr.dk. (se også side 9).

Klager fik ikke medhold.

TV Avisen var i god tro om grænseindslag

TV Avisen bragte den 2. november 2017 et indslag om konsekvenserne af dansk udtræden af Europol. DR bragte ligeledes parallelt hermed en artikel på dr.dk med samme indhold.

I indslaget viste en grænsepolitibetjent, hvorledes politiet ind til dansk udtræden kunne benytte en app på en mobiltelefon til at søge i blandt andet Europol's register. Den ansvarlige politiinspektør udtalte til DR's kamera, at det var sådan, det foregik.

Folketingsmedlem for Enhedslisten Søren Søndergaard så indslaget og spurgte siden i Justitsministeriet til, hvordan det hang sammen. Han modtog i et svar en afvisning af, at politiet kunne søge via en app. Folketingsmedlemmet klagede til DR og bad om, at de forkerte oplysninger blev dementeret.

Klager var ikke tilfreds med TV Avisens svar og sagen overgik til LSR. Jeg konkluderede, at trods den åbenlyse senere uoverensstemmelse mellem Justitsministeriet og de udtalelser, som politiinspektør Kim Kliver var kommet med til TV Avisen, så var TV Avisen i god tro på dagen, da man lavede optagelsen. TV Avisen var berettiget til at forvente, at når en politibetjent ved

grænsen foreviste en app i brug, og politiinspektør Kim Kliver bekræftede oplysningerne, var det også en korrekt fremstilling, som TV Avisen fik på stedet.

Jeg konkluderede også, at det ikke var LSR's opgave at opklare, hvorfor Justitsministeriet og lederen af grænsepolitiet i Rødby, Kim Kliver, på optagetidspunktet havde vidt forskellig opfattelse af, hvad grænsepolitiet havde adgang til.

Klager fik ikke medhold.

Siden vendte klager tilbage med endnu et svar fra Justitsministeriet, hvoraf det fremgik, at der ikke havde været adgang for dansk politi til at søge via en mobilapp. Samtidig udsendte chefpolitiinspektør Kim Kliver et skriftligt citat med følgende ordlyd: *"Mine udtalelser den 1. november 2017 i TV Avisen kan udlægges som om Sydsjælland og Lolland-Falsters politi anvendte den mobile APP til at søge direkte i Europols systemer. Lad mig i den anledning berigtige min udtalelse således :Vi havde på daværende tidspunkt adgang til at søge direkte i Europols database ved vores grænseindsats i Rødby Havn. Det foregik dog via en computer i vores lokaler i Rødby - og således ikke via den mobile APP"*.

På den baggrund præciserede TV Avisen og beklagede.

Indslag om bredbånd var i orden

En klager henvendte sig til lytternes og seernes redaktør, da han ikke mente, at TV Avisen oplyste korrekt og fyldestgørende i forbindelse med et indslag den 5. marts 2018 om bredbåndsdækningen i Danmark.

Ifølge klager var det forkert, da TV Avisens reporter i indslaget sagde, at det ikke var muligt at se en serie på nettet hos en familie, som blev brugt som case. Klageren påpegede, at der findes mobile løsninger, som sagtens kan levere den ønskede båndbredde, og at indslaget derfor ikke var korrekt og i stedet misvisende.

Jeg har gennemgået sagen. Klager fik ikke medhold i, at TV Avisens indslag var fejlagtigt og at man benyttede en case-familie i indslaget om bredbånd, som ikke var relevant.

Klager fik ikke medhold.

Voldsom værtstræning var inden for rammerne

Det gik hårdt for sig i en indledning til årets MGP for børn. For meget, mente en seer, som klagede til DR.

En række af DR's værter for børn- og ungeprogrammer blev trænet af en børnefigur, der benytter strømpistol på værterne. Senere i programmet var der en slagsmålscene mellem to værter, hvor den ene får et spark og en lagkage i hovedet. Disse sekvenser var for voldsomme,

Klager kontaktede lytternes og seernes redaktør, og hun kritiserede DR's brug af en konflikt som fortælling, hvor voksne slås og konkurrerer om værtsrollen. Ifølge klager er DR dermed med til at stimulere vold og egoisme i stedet for medmenneskelighed.

Jeg skrev i afgørelsen, at DR ikke overtrådte sine egne etiske regler, da man brugte voldelige elementer i åbningssekvensen til MGP 2018. I afgørelsen lægges der vægt på, at programmet var tiltænkt både børn og voksne, og det blev sendt på voksenkanalen DR1 klokken 20 efter børnesendetiden.

Desuden havde DR i den omtalte sekvens forsøgt at afbøde de mest dramatiske effekter med grafik, så det ledte tanken hen på tegneserier og animerede film.

Klager fik ikke medhold.

DR fik kritik for oplysning om udviklingsfond

Det var ikke korrekt og retvisende, da DR i dokumentaren 'Dine penge i paradys' sagde, at den offentlige udviklingsfond, IFU, ikke ville oplyse, hvor meget den betaler i skat af sine investeringer. Det fik DR Dokumentar kritik for.

IFU havde til brug for sin egen klagesag vedlagt et udskrift af hele DR's interview med IFU's chefjurist, og heraf fremgik, at IFU var indstillet på at offentliggøre sine skatteoplysninger.

Fonden havde klaget over dokumentarprogrammet og opstillet seks klagepunkter og fik medhold i det ene, men ikke i de fem andre. Den centrale kritik fra fonden lød på, at man ikke mente, at DR havde givet fonden en reel mulighed for at svare på de kernepunkter, som dokumentaren baserede sig på. IFU fandt ikke, at fonden fik lov at svare på de tre eksperter kritik. IFU var ikke tilfreds med svarene fra DR's dokumentarafdeling og ankede sagen til LSR.

Ekspertene kom dog ikke med direkte kritik af IFU i udsendelsen, og IFU's chefjurist fik lov at forsvare IFU's kontrol med sine investeringer.

Klager fik delvis medhold.

'Bagklog' gik – men kun til kanten med udtalelse om statsministeren

"Selv landets statsminister dingler rundt med en skid på, når han ikke tror, at vi ser det."

Den bemærkning kom fra værten på programmet 'Bagklog' på P1, da han i programmet den 24. marts i år ville markere, at nu gik han over til at debattere, hvad der blev kaldt "danskernes druk."

En lytter syntes, at værten gik over stregen for, hvad man kan tillade sig at sige om statsminister Lars Løkke Rasmussen. Det klagede han til DR over, men var ikke tilfreds med svaret, og derfor gik klagen videre til mig.

Min konklusion blev: Værten gik til stregen, men ikke over den. Havde det derimod været en almindelig mand, som værtens bemærkninger var møntet på, havde det været en overtrædelse af DR's etik.

Der skal være meget vide rammer for mediernes kritik og satire i forhold til politikere og andre, der har magt. I det konkrete tilfælde var bemærkningen et oplæg til en debat om alkoholens betydning i samfundet. Gæsten, forfatteren Kirsten Thorup, kom med sin vurdering af emnet. Der var en seriøs baggrund for oplægget.

Der skal være meget vide rammer for mediernes kritik og satire i forhold til politikere og andre, der har magt.

Om selve formen gør P1 en dyd ud af at fortælle, at værten går langt, er skarp og fremsætter højest personlige bemærkninger og kommentarer. Tilbage står, at der – selv i omtale af landets statsminister – trods alt skal være en kant for, hvad man kan tillade sig at sige.

Straffeloven sætter sin grænse, og den har DR ikke tænkt sig at overtræde. DR's værter må ikke sige noget, som man med ret stor sandsynlighed vil være kriminelt. Er en medarbejder i tvivl, skal man søge råd.

Klager fik ikke medhold.

Overskrift nedgjorde ikke etniske minoriteter

En klager var den opfattelse, at overskriften på en artikel på dr.dk. "Kvinder med muslimsk baggrund får flest aborter", stod der.

Klageren fik ikke medhold. Af artiklen fremgik ingen konkrete tal, men i artiklen blev det forklaret, at der var en markant overhyppighed af aborter blandt kvinder fra overvejende muslimske lande som Iran, Libanon og Pakistan. Jeg medgav dog klager, at overskriften havde været mere præcis, hvis det havde fremgået, at kvinder med muslimsk baggrund – relativt – får flest aborter.

Klager fik ikke medhold.

DR havde ikke belæg for overskrift om sammenhæng mellem tro og abort

Samme artikel dukkede kort efter op i en ny ankesag til LSR. En klager mente ikke, at der i det statistiske grundlag bag artiklen var belæg for at sige noget om de pågældende kvinders tro. Klager havde selv identificeret hvilken rapport fra Sundhedsstyrelsen, der måtte være tale om. Artiklen bragt på dr.dk stammede oprindeligt fra en artikel i Kristeligt Dagblad, der var citeret af Ritzaus Bureau, og DR havde optrykt Ritzau-historien.

Sundhedsstyrelsen havde ganske vist opgjort sammenhængen mellem kvinder, som fik abort i perioden 2006 - 2015 og deres oprindelsesland, men der var ingen data i Sundhedsstyrelsens rapport for de pågældende kvinders trostilhørsforhold.

Klager mente, at overskriften var direkte misvisende og at artiklen aldrig burde have været bragt, da der ikke var belæg for – som det skete i artiklen – at kommentere kvinder med muslimsk baggrunds høje abortkoefficient.

Jeg medgav, at overskriften var upræcis, og der i stedet for "kvinder med muslimsk baggrund" burde have stået "kvinder fra lande med overvejende muslimsk befolkning". For eksempel ligger kvinder med oprindelse i Libanon meget højt i statistikken, men befolkningen har en kristen minoritet på omkring 40 procent. Rent statistisk er det ikke muligt at sige, om de kvinder, der er blevet undersøgt i Danmark, er kristne, muslimer eller en tredje religion.

Derimod var det i orden, at DR bragte en artikel, hvor såvel en imam som en religionsforsker kommenterede abortmønstret ud fra en antagelse om, at kvinder med muslimsk tro får mange aborter. Ganske vist er det en journalistisk antagelse og ikke en statistisk oplysning, men DR har sin redaktionelle ret til at vælge den fremgangsmåde.

Klager fik delvis medhold.

'Aftenshowet' advarede ikke godt nok mod voldsomme billeder

Et interview med indklippede billeder af kampsporten MMA, var så voldelige, at de er i strid med DR's etiske regler, mente en seer, der havde set indslaget i 'Aftenshowet' den 20. marts 2018. Her blev en tidligere elitebryder interviewet om kampsporten MMA, og der blev vist klip fra den voldelige sportsgren, han skifter til.

Klager var ikke tilfreds med DR's svar og ankede sagen.

Billederne i 'Aftenshowet' er ifølge ankesagsafgørelsen meget voldsomme og viser en kamp, hvor den ene deltager mister bevidstheden. Billederne tjener til at vise, hvad det er for en kampsport, som elitebryderen i interviewet skifter til. Jeg konkluderede, at der var et redaktionelt formål med at vise billederne: Indslaget har almen interesse for den ikke ubetydelige gruppe af sportsinteresserede seere.

Men 'Aftenshowet' burde have advaret mod billederne første gang, man viste dem. Billederne var så stødende, at der både burde være en advarsel i forhold til børn såvel som voksne.

Klager mente slet ikke, at DR burde have vist indslaget, men det fik klager ikke medhold i.

Samlet set fik klager delvis medhold.

Ruslandseksperterers udtalelser gjorde ikke DR partisk

Var DR både fordomsfuld, ensidig i sin journalistik og nedladende over for Rusland og landets Grand Prix-sanger Julija Samojlova i en artikel på dr.dk?

Det mente en læser af dr.dk.

Artiklen blev bragt den 10. maj 2018 med overskriften *"Ekspertene er ikke i tvivl: Ruslands Grand Prix-sang er en provokation."*

DR afviste kritikken, og siden ankede klager sagen til lytternes og seernes redaktør for en ny bedømmelse.

Artiklen bestod primært af interview med to Ruslands-kendere, journalist og tidligere Ruslandskorrespondent, Anna Libak, og tidligere korrespondent i Rusland, Samuel Rachlin. I artiklen redegjorde de to eksperter for, hvorledes de mener, at Rusland har brugt Grand Prix og den handicappede sanger, Julija Samojlova, til at presse Ukraine, som Rusland har en konflikt med.

Men af artiklen fremgår det også, at eksperterne mener, at Ukraine ligeledes bruger Grand Prix i en kamp mod Rusland.

En række af de udsagn, som eksperterne fremkom med i artiklen, var vurderinger, som stod for de pågældende eksperter egen regning. Vurderingerne var ikke af en sådan karakter, at DR burde forelægge dem for en ansvarlig for Ruslands deltagelse i Grand Prix'et.

Klager fik ikke medhold.

Klage over medvirkende forsvarsadvokat i programmet 'Retten indefra'

Sagen er omtalt og behandlet under afsnit 1.2.

Mine anbefalinger

- 12-ugers fristen for at klage til Pressenævnet anses fra DR's side først for at træde i kraft fra det tidspunkt, hvor DR endelig har behandlet en klage. Det vil sige fra LSR eventuelt har færdiggjort sit arbejde og klager er gjort bekendt med resultatet.
- Artikler, hvori der indgår konflikt/interesses modsætninger, er som udgangspunkt ikke baseret på én kilde. Hvis DR alligevel bringer en én-kildehistorie skal det stå i artiklen, at DR arbejder på en kommentar. Ligeledes skal det fremgå i en senere version, hvis ikke det lykkes.

Jesper Termansen, 28. august 2018